

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu

Suvi Jäppinen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu

Suvi Jäppinen
Tradenomi, Liiketalous
Opinnäytetyö
Joulukuu 2019

Suvi Jäppinen

Taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu

Vuosi 2019 Sivumäärä 39

Opinnäytetyössä tutkitaan taloudellista riippumattomuutta suomalaisesta näkökulmasta. Tavoitteena on selvittää, miten taloudellinen riippumattomuus saavutetaan. Työstä voi olla hyötyä taloudellista riippumattomuutta tavoitteleville, mutta myös tavallista pitkäaikaissäätämistä aloitteleville. Työllä ei ole toimeksiantajaa.

Opinnäytetyön teoria-osuudessa käydään läpi yleisimpiä taloudellista riippumattomuutta käsitteleviä teorioita sekä kansainvälisestä, että suomalaisesta näkökulmasta. Teorioissa tutustutaan William Bengenin 1990-luvulla kehittämään 4% sääntöön, jonka mukaan 4% nostoprosentilla salkusta, varoja pystytään nostamaan oman talouden kulutukseen melko riskittömästi. Työssä käydään myös läpi Trinity-tutkimuksen tuloksia, sekä sijoitusten tuotto-odotuksiin liittyviä kaavoja.

Menetelmä-osuudessa kerrotaan Internetissä kahdessa ”Taloudellinen riippumattomuus” -aiheisessa Facebook-ryhmässä julkaistun kysely tutkimuksen tuloksia. Kyselyssä oli 19 kysymystä, joista osa oli avoimia kysymyksiä. Kyselyllä pyritään saamaan vastauksia mm. kysymyksiin taloudellisen riippumattomuuden tavoittelijoiden motiiveista ja tarvittavan summan suuruudesta. Kysely oli auki noin viikon verran kesällä 2018 ja kyselyyn vastasi yhteensä 107 vastaajaa, joista 10 vastaajaa oli jo oman ilmoituksensa mukaan tavoittanut taloudellisen riippumattomuuden.

Kyselyn tuloksista käy ilmi, että taloudellinen riippumattomuus kiinnostaa eniten etenkin nuoria, ja suuri osa vastaajista oli alle 45-vuotiaita. Suurin motiivi säästämiselle on vapaus, ja suurin osa vastaajista on töissä palkansaajana ja säästää palkastaan. Tutkimuksessa saatu keskiarvo taloudelliseen riippumattomuuden summalle oli 784 000 euroa, joskin vastauksissa oli paljon hajontaa. Ilmiön tuoreus Suomessa näkyi vastaajien aloittamisvuodessa, eli useimmat vastaajista olivat aloittaneen taloudellisen riippumattomuuden tavoittelun vuonna 2017.

Vaikka kysely on suppea, ovat tulokset linjassaan muutaman muun pitkäaikaissäätämistä ja taloudellista riippumattomuutta käsittelevien tutkimusten kanssa. Tulokset ovat siis uskottavia ja kertovat suomalaisten viimeaikaisesta kiinnostuksesta taloudellista riippumattomuutta kohtaan. Taloudelliseen riippumattomuuteen tarvittavan summan kerryttäminen vie useimmilta palkansaajilta pitkän ajan. Kiinnostavaa jatkotutkimuksen aihe voisi olla vuosien päästä tutkia uudelleen taloudellisen riippumattomuuden tavoittelijoita, eli ovatko suunnitelmat pysyneet koko ajan samoina, vai ovatko mahdolliset muutokset elämäntilanteessa tai talouden sykleissä muuttaneet suunnitelmia.

Asiasanat: taloudellinen riippumattomuus, oma talous, pitkäaikaissäätäminen, sijoittaminen,

Suvi Jäppinen

Aiming for Financial Independence

2019	2019	Pages	39
------	------	-------	----

The subject of this thesis project is financial independence from a Finnish perspective. The target was to research how to reach financial independence. This thesis can be of benefit to people seeking financial independence, and to people who are at the beginning stages of their long-term savings plan. This thesis doesn't have a specific client.

The thesis report examines literature on financial independence from both international and Finnish points of view. The most well-known theory touched upon is William Bengen's 4 percent rule from the 1990s. According to the 4 percent rule it is possible to withdraw 4% of one's savings annually without a risk of running out of funds. The report reviews the at the Trinity study and formulas based on the expected return of the funds.

The methods section reports the results of a survey published on the Internet in two Facebook groups. The subject matter of both of these groups is financial independence. The survey questionnaire consisted of 19 questions, including some open essay questions. There were questions about the motives of those seeking financial independence and the minimum amount the respondents thought they needed to reach. The survey was open for approximately a week in the summer of 2018. A total of 107 questionnaire responses were received, of which 10 indicated that the person had already reached financial independence.

The results of the survey show that particularly young people are interested in financial independence. A large proportion of respondents were under 45 years of age. The reported main motivation for financial independence was freedom. Most of the respondents were employed and saved from their wages. The average threshold people thought they needed for financial independence was EUR 784,000, although there was considerable variation among the responses. Most of the people that responded had started their quest for financial independence in 2017. The starting year can be considered as evidence of the freshness of the phenomenon in Finland.

Although limited, these results are in line with a few other studies on long-term savings and financial independence. The results are thus credible and reflect Finns' recent interest in financial independence. The accumulation of funds needed for financial independence takes a long time for most employees. An interesting topic for further study could be to re-examine, over the years, those who seek financial independence.

Keywords: financial independence, long-term saving, investing,

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Työn tausta ja tavoite.....	6
1.2	Työn rakenne ja rajaus	7
2	Käsitteitä	8
3	Kriittisen massan laskeminen	9
3.1	Neljän prosentin sääntö.....	9
3.2	Tuotto-odotukseen pohjautuvia laskentakaavoja	16
3.3	Kriittinen massa ja säästöaste	18
4	Tutkimuksen tulokset.....	19
4.1	Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus	19
4.2	Kyselyn toteutus.....	19
4.3	Pohjatiedot.....	20
4.4	Tavoitteen määrittely	22
4.5	Kysymykset rahasta ja sijoittamisesta	26
4.6	Pohtivat kysymykset	33
4.7	Yhteenveto kyselystä.....	34
5	Pohdinta.....	35

1 Johdanto

1.1 Työn tausta ja tavoite

Taloudellinen riippumattomuus on verrattain tuore aihe Suomessa, mutta maailmalla hyvinkin tuttu. Ajatus omilla pääomatuloilla elämisestä ei sinänsä ole kovin uusi, perittyä tai omalla työllä ansaittua omaisuutta on käytetty ennenkin elämiseen. Yhdysvalloista on peräisin ajatus, jossa säästämällä ensin omasta palkasta suurella säästöprosentilla saavutetaan tila, jossa säästöistä saadut tulot kattavat kaikki menot. Meillä taloudellinen riippumattomuus on nousut otsikoihin parin viime vuoden aikana. Ilta- ja aamulehtien lisäksi myös talouslehdet ovat viime kuukausina kirjoittaneet taloudellisesta riippumattomuudesta.

Itse törmäsin aiheeseen ensimmäistä kertaa kesällä 2017 luetuani 28-vuotiaan Harri Riihimäen tarinan Taloussanomista. Säästäminen on Riihimäelle elämäntapa, tavoitteena hänellä on taloudellinen riippumattomuus. Siihen hän tähtää säästämällä nettopalkastaan noin 45 %. Riihimäellä on useita sijoitusasuntoja ja hän kertoo enemmän ajatuksistaan sijoittamisesta omassa blogissaan, jota hän pitää nimimerkillä Nuuka. (Eronen 2017.)

Monessa artikkelissa tarina on saatu näyttämään helpolta, asuntosijoittaminen muutamaan hyvin valittuun yksiöön ja vuokratuloilla eläminen on näissä artikkeleissa ratkaisu aikaiseen eläköitymiseen. Lehdissä on haastateltu sekä heitä, jotka ovat jo omien sanojensa mukaan saavuttaneet taloudellisen riippumattomuuden, mutta myös henkilöitä, jotka vielä ovat matkalla tavoitteeseensa.

Taloudellinen riippumattomuus liittyy myös eläkkeeseen, ja puhutaan myös aikaisin eläkkeelle jäävistä. Myös eläkesäästämiseen on viime aikoina kiinnitetty Suomessa enemmän huomiota. Ekonomilehden artikkelissa ”Kuka on oikeasti varakas?” Etlan tutkimusneuvonantaja Tarmo Valkonen kertoo, että suomalaisten vähäiseen innostukseen omistaa pörssiosakkeita vaikuttaa mm. eläkkeiden hyvä taso. Samassa artikkelissa hän toteaa, että muualla maailmassa eläkesäästämistä on paljon enemmän, kuin Suomessa. (Huotari 2018.)

Suomen eläkejärjestelmä on viime vuosina muuttunut, sillä vaikka meillä on kansainvälisesti edelleen hyvä eläkejärjestelmä, ovat viime vuosien eläkeuudistukset kurittaneet tulevaisuudessa eläkkeelle jääviä. Uudistuksissa on nostettu tavoite eläkeikää, sekä alennettu kertyvää eläkettä.

Taloudellisen riippumattomuuden ilmiön ympärillä on ollut viimeisen parin vuoden ajan selvää kiinnostusta. Sen takana on myös tutkittua, historiaan pohjautuvaa tietoa, ja yksinkertaista matematiikkaa. Taloudellisesta riippumattomuudesta onkin tullut yksi säästäjien ja sijoittajien isoimmista tavoitteista. Siitä on tullut Graalin malja säästäjille, suuri ja kaunis tavoite,

ajallisesti ja ajatuksellisesti kaukana, mutta toisin kuin tarujen Graalin malja, kuitenkin ehkä tarkalla toteutuksella saavutettavissa. Taloudellinen riippumattomuus on siis mielestäni aiheena tällä hetkellä hyvin ajankohtainen.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten taloudellinen riippumattomuus saavutetaan. Siinä myös kartoitetaan aihetta ja tutkitaan, mistä ilmiössä on kyse. Millainen joukko Suomessa tavoittelee taloudellista riippumattomuutta? Mikä heitä on ohjannut säästämisen polulle?

Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan suomalaisten säästöaste on vuosina 2016 ja 2017 ollut negatiivinen, eli näinä vuosina kulutimme enemmän, kuin säästimme. Vuonna 2018 säästöaste kääntyi niukasti positiiviselle puolelle, vuoden 2018 säästöaste oli 0,6%. (Kotitalouksien säästämistäaste.)

Matala säästämistäaste kertoo siitä, että suomalaiset eivät tällä hetkellä varaudu säästämällä tulevaisuuteen. Tästä opinnäytetyöstä on hyötyä heille, jotka säästävät ja sijoittavat säännöllisesti, mutta siitä voisi olla myös hyötyä heille, jotka pohtivat oman talouden hallintaa, sekä säännöllistä ja tavoitteellista säästämistä.

1.2 Työn rakenne ja rajaus

Taloudellinen riippumattomuus voi tarkoittaa eri asioita eri ihmisille, kyseessä ei siis ole kiiveen hakattu määritelmä. Aluksi esitellään muutamia käsitteitä liittyen sekä pitkäaikaissäästämiseen, että taloudellisen riippumattomuuden tavoitteluun yhtenä pitkäaikaissäästämisen muotona.

Teoria osuudessa tutustutaan tarkemmin esimerkiksi siihen, miten taloudelliseen riippumattomuuteen tarvittavan rahasumman voi laskea, sekä käydään läpi taloudellisen riippumattomuuteen liittyviä tunnetuimpia tutkimuksia. Opinnäytetyön menetelmä osuudessa tehdään kysely taloudellisesti riippumattomille, mutta myös heille, joilla on tarkat suunnitelmat päästä taloudellisesti riippumattomaksi. Kyselyn tarkoituksena on myös selvittää keinoja, joilla suomalaiset ovat päässeet tai suunnitelleet pääsevänsä tavoitteeseen.

Taloudellinen riippumattomuus on ilmiönä kansainvälinen. Kysely julkaistiin Internetissä kahdessa suomenkielisessä Facebook - ryhmässä, joten kysely on käytännön syistä rajattu koskemaan vain suomalaisia Internetin käyttäjiä. Koska tutkitaan taloudellisen riippumattomuuden tavoittelijoita, rajataan muut säästökohteet pois, eli tutkitaan vain heitä, jotka tavoittelevat taloudellista riippumattomuutta.

Taloudellisen riippumattomuuden käsitteeseen liittyvät olennaisesti säästäminen, sijoittaminen ja oman talouden hallinta. Vaikka näiden aiheiden ympärillä pyöritäänkin, työssä ei kui-

tenkaan lähdetä tarkemmin selvittämään esimerkiksi säästövinkkejä tai eri sijoitusvaihtoehtojen kannattavuutta.

2 Käsitteitä

Dividend Crossover Point. Ajankohta, jossa osingoista, vuokratuloista ja/tai korkotuotoista saadut tulot kattavat kaikki sijoittajan normaalielämän kustannukset. (Oksaharju 2015.) Dividend Crossover Pointin saavuttamisen jälkeen voi siis sanoa olevansa taloudellisesti riippumaton. Tälle termille ei ole suoraa suomenkielistä käännöstä.

FIRE. Fire on lyhenne sanoista Financial Independence Retire Early. Vaikka termi on englanninkielinen, suomalaisessakin keskustelussa puhutaan firettäjistä. Tässä siis tarkoitetaan taloudellista riippumattomuutta tavoittelevia ihmisiä. (Danske Bank 2019.)

Korkoa korolle - ilmiö. Tämä ilmiö palkitsee pitkäaikaisen sijoittajan, sillä säästetylle pääomalle tuleva tuotto kasvaa korkoa joka vuosi sijoitusten mukana, jos pääomaan ei kosketa. Ensimmäisenä vuonna sijoitettu 1000 euroa on seuraavana vuonna 10 % korolla 1100 euroa ($1000 \times 0,10 + 1000 = 1100$), ja sitä seuraavana vuonna jo 1210 euroa ($1100 \times 0,10 + 1100 = 1210$). (Heikinheimo 2018.) Eli 1000 euron pääomalla on 10 % korolla saavutettu 210 euron korkotulot kahdessa vuodessa. Korkoa korolle - ilmiön ymmärtäminen auttaa säästämisessä.

Kriittinen massa. Varallisuusmassa, joka tarvitaan taloudellisesti riippumattomaan elämään. Tällä tarkoitetaan siis summaa, jolla henkilö pystyy kattamaan koko loppuelämänsä menot. Kriittisen massan määrä ei ole kaikille ihmisille vakio, vaan se riippuu oman talouden kuukausittaisista kuluista ja omistetun varallisuuden tuotoista. Vähemmän kuluttavan henkilön kriittinen massa voi siis olla pienempi, kuin enemmän kuluttavan henkilön. (Majasalmi 2012:109.) Myöhemmin palataan siihen, millä tavalla kriittisen massan voi laskea.

Passiivinen tulo. Tuloa, joka ei vaadi jatkuvaa läsnäoloa, kuten työnteko. Esimerkiksi osingoista tuleva tulo voidaan ajatella passiiviseksi tuloksi (Hurmerinta 2017). Säästetty ja sijoitettu pääoma voi sopivissa olosuhteissa tuottaa osinkoja, korkotuottoja, tai asuntovuokrauksesta saatavaa vuokraa. Myös esimerkiksi blogista tai e-kirjasta saadut tulot voivat olla passiivista tuloa. Jos ei haluta koskea alkuperäiseen pääomaan, avain taloudelliseen riippumattomuuteen piilee passiivisissa tuloissa.

Säästäminen. Kun kuukausittaiset tulot ylittävät menot, jää rahaa säästöön. Säästöön jäävän summan voi siis laskea kaavalla $\text{nettotulot} - \text{kulut} = \text{säästö}$.

Säästämisaste. Säästämisaste ilmoitetaan prosentteina. Negatiivinen säästämisaste kuvaa sitä, että kulutusmenot ovat ylittäneet nettotulot. Jos kotitaloudelta jää rahaa säästöön, on luku positiivinen. (Kotitalouksien säästämisaste.) Luvun voi laskea kaavalla (säästösum-

ma/nettotulot) $\times 100$ =säästöprosentti. Säästämisaste on yleensä taloudellista riippumattomuutta tavoittelevilla korkea, sillä samaan aikaan kun pyritään painamaan kulutusmenot alas, nostetaan säästöön menevää rahasummaa.

Taloudellinen riippumattomuus. Henkilö voi lopettaa halutessaan päivätyön ja elää omaisuudesta saatavilla tuloilla. Omaisuuden myynnistä tulevat tulot, tai omaisuudesta saatavat passiiviset tulot (korkotulot, osingot, ym.) kattavat henkilön kaikki tämän hetkiset menot. Vaadittavan omaisuuden määrä riippuu siis omasta kulutuksesta ja siitä, miten omaisuus tuottaa. (Majasalmi 2012:109.)

Velkavipu. Oman pääoman tuottoa pystyy lisäämään velkarahalla. Velan vipuvaikutus toimii positiivisesti, jos koko pääoman tuotto ylittää vieraan pääoman kustannukset. Velkarahan käyttö sijoituksissa lisää sijoitusten riskiä, sillä vipu toimii myös toiseen suuntaan. Jos vieraan pääoman kustannus ylittää koko pääoman tuoton, vipu toimii negatiivisesti. (Knüpfer ja Puttonen 2017:185,186.) Velkavipua käytetään yleisesti asuntosijoittamisessa, mutta sitä voi käyttää myös sijoitettaessa muihin instrumentteihin.

3 Kriittisen massan laskeminen

Kuinka suuri summa tarvitaan taloudelliseen riippumattomuuteen? Koska ajatuksena on kattaa koko loppuelämän kulutus, on summan oltava suuri. Kriittinen massa on kuitenkin erisuuruinen eri henkilöillä riippuen kulutukseen käytettävästä rahamäärästä. Summan säästämiseen taas vaikuttaa säästöprosentti, sijoituksista saatavat tuotot, korkoa korolle - ilmiö ja säästö-aika.

Kriittisen massan, eli loppuelämäksi tarvittavan rahasumman määrän voi laskea monella eri tapaa. Yleisin tapa lienee neljän prosentin sääntö, joka on kehitetty 90-luvulla.

3.1 Neljän prosentin sääntö

Neljän prosentin sääntö on johdettavissa 1990-luvulla tehdyistä tutkimuksista. Vaikka tutkimukset ovat 1990-luvulta, sekä Bengenin tutkimusta, että Trinity-tutkimusta käytetään yhä yleisesti taloudellista riippumattomuutta summaa määriteltäessä. Molemmissa tutkimuksissa lähdetään ajatuksesta, että salkusta nostetaan joka vuosi varoja elinkustannuksiin. Näiden kahden tutkimuksen perusteella puhutaan neljän prosentin säännöstä.

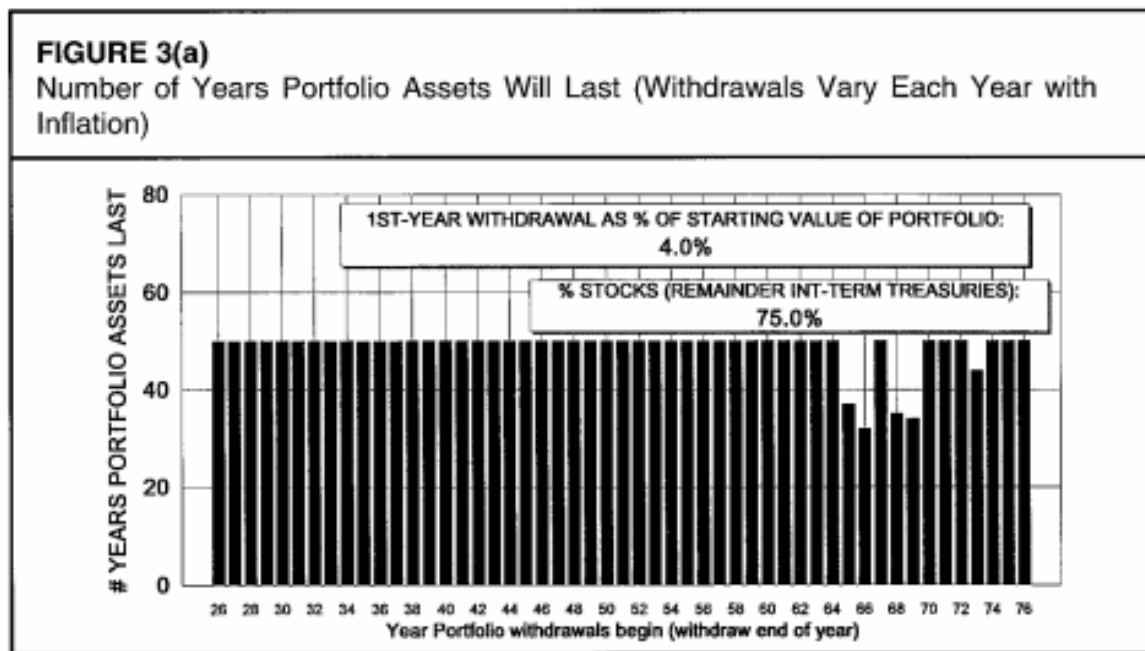
Monet taloudellisen riippumattomuuden tavoittelijat pohjaavat kriittisen massan laskemisen kalifornialaisen sijoitusneuvojan, William P. Bengenin vuonna 1994 Journal of Financial Planning -lehdessä ilmestyneeseen artikkeliin ”Determining Withdrawal Rates Using Historical Data”. Koska Bengen toimi sijoitusneuvojana, häntä mietitytti skenaario, jossa asiakkaan varat eivät riittäisikään mahdollisten talouskriisien takia loppuelämäksi.

Artikkelissa pureudutaan olennaisiin ongelmiin, eli mikä on turvallinen varojen vuosittainen nostoprosentti, sekä paras sijoitusten allokaatio, eli varojen jakautuminen eri omaisuusluokkiin. Tutkimuksessa Bengen halusi ratkaista pulman, kuinka saada varat riittämään, mutta samalla pitää mahdollisimman korkea nostoprosentti. (Bengen 1994.) Turvallisen nostoprosentin avulla voidaan myös laskea taloudellisesti riippumattomaan elämään tarvittavan rahamäärän määrä.

Bengenin oivallus oli, että keskimääräinen osakkeiden tai korkotuotteiden tuotto prosentti tai keskimääräinen inflaatio ei auta turvallisen varojen nostoprosentin laskemisessa. Osakkeiden tuotoissa on suuria vuosittaisia eroja, jotka pitää ottaa huomioon laskelmissa. Eli sen sijaan, että Bengen olisi käyttänyt laskelmissaan keskimääräistä vuosituottoa ja keskimääräistä inflaatiota, hän tutki menneiden vuosikymmenien Yhdysvaltojen pörssikurssia, sekä osakkeiden ja obligaatioiden tuottoja. (Bengen 1994.)

Jotta riittävä summa ja paras mahdollinen varojen allokaatio löytyisi, hän loi osakkeiden ja obligaatioiden historiallisen tiedon perusteella kasan 30 vuoden ajanjaksoja alkaen vuodesta 1926. Ensimmäinen ajanjakso alkoi vuonna 1926, ja viimeinen vuonna 1955. 30 vuotta valikoitui ajanjaksoksi siksi, että hän ajatteli eläköitymisen tapahtuvan noin 65 ikäisenä, ja eläkeiän kestävän noin 30 vuotta. Bengen otti mukaan laskelmiinsa siis myös talouden ja pörssin isot laskusuhdanteet, kuten 70-luvun öljykriisin, jolloin samaan aikaan oli korkea inflaatio, ja osakkeiden arvon lasku. (Bengen 1994.)

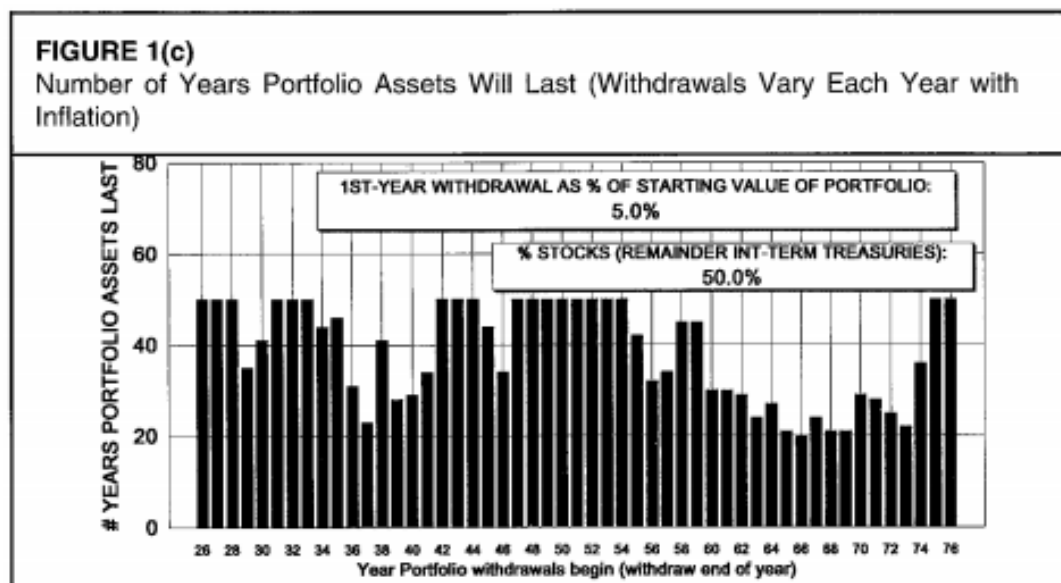
Bengen laski eri skenaarioita aina 1 % nostoista aina 8 % nostovauhtiin. Laskuista kävi ilmi, että jos pääomasta nostetaan 1 % joka vuosi, rahat riittävät hyvin. 8 % nostovauhdilla todennäköisyys rahojen riittämiseen on huono, joten sopiva nostovauhti on jossain näiden lukujen välillä. (Bengen 1994.)

Taulukko 1: Salkun varojen riittävyys vuosina, kun ensimmäisenä vuonna nostetaan 4% varoista ja nostoprosenttia muutetaan inflaation mukaan (Bengen 1994).

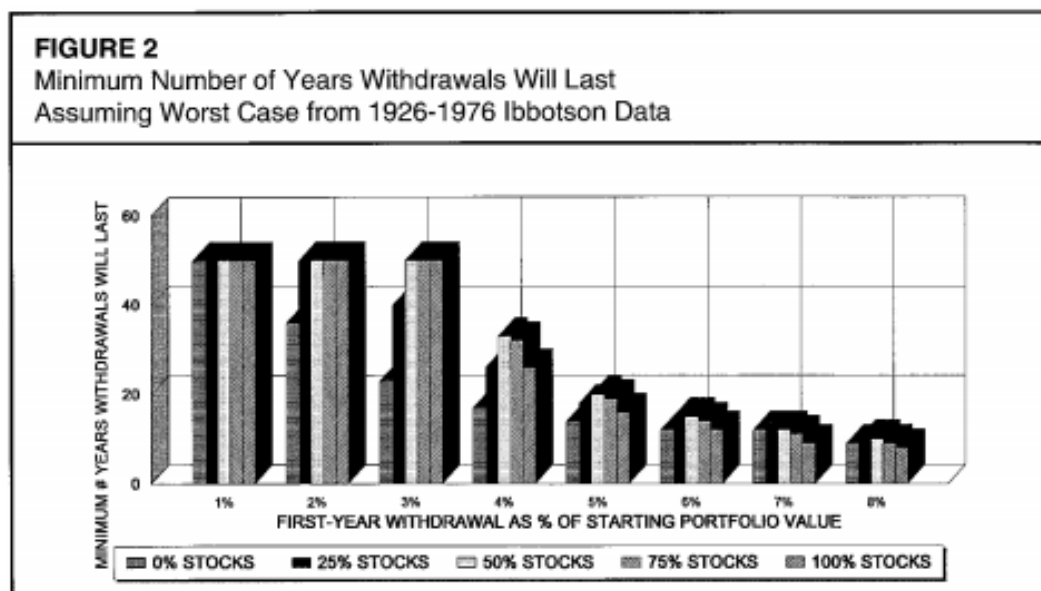
Taulukossa 1 on laskettu varojen riittävyttä, kun ensimmäisenä vuonna nostetaan 4% varoista, ja 75% varoista on osakkeissa ja loput koroissa. Pystysuoralla akselilla on kuvattu säästöjen riittävyttä vuosina, ja jokainen pylväs edustaa 30 vuoden ajanjaksoa. Pylväät alkavat vuodesta 1926. Taulukosta näkyy, että tällä allokaatiolla ja nostoprosentilla varojen tulisi riittää jokaisella 30 vuoden ajanjaksolla vähintään Bengenin määrittelemäksi 30 vuoden ajaksi.

Taulukossa Bengen on asettanut varojen riittävyden peräti 50 vuoden kohdalle, sillä hän ajatteli tämän olevan maksimi aika, joka eläkkeellä vietettäisiin. Kun allokaatio on asetettu niin, että 75 % on osakkeissa, markkinahäiriöt ja ”huonot vuodet”, joita ovat tässä jaksossa olleet mm. 1968 ja 1969, syövät salkun arvoa ja samalla jäljellä olevia vuosia. Nousukaudet ovat kuitenkin palauttaneet salkun ennalleen. Laskelmissaan Bengen myös ajatteli, että monet sijoituspalvelun asiakkaat haluavat jättää jälkipolville varoja, joten salkkua ei kannattaisi tyhjentää täysin. (Bengen 1994.)

Taulukko 2: Ensimmäisen vuoden nosto 5%, varoista 50% osakkeissa (Bengen 1994).

Toisessa taulukossa näkyy laskelmat, jos pääomasta nostettaisiin ensimmäisenä vuonna 5%, ja varoista 50% olisi osakkeissa. Tässä taulukossa on jo enemmän hajontaa pylväiden korkeudessa ja pystytään näkemään, että jos eläkkeelle jätettäisiin vuonna 1937, tai 60-luvulla, salkku tyhjenisi ennen 30 vuoden ajateltua eläkkeellä olo aikaa. 5% nostot ovat siis liian korkeita. (Bengen 1994.)

Taulukko 3: Varojen riittävyys eri nostoprosenteilla ja eri allokaatioilla (Bengen 1994).

Yllä olevan taulukkoon (taulukko 3) on koostettu tutkimuksen useiden eri taulukoiden tietoja yhteen paikkaan. Pystyakselilla on vuodet ja vaaka-akselilla ensimmäisen vuoden nostopro-

sentit eri allokaation mukaan. Luonnollisesti rahat riittävät pidemmäksi aikaa, mitä pienempää nostoprosenttia käytetään. Neljän prosentin pylväät yltyvät jo Bengenin määrittelemälle 30 vuoden aika-akselille, ja pylväistä näkee, että paras varojen allokaatio saavutetaan silloin, kuin osakkeiden osuus salkusta on 50-75%, ja loput obligaatioita. Allokaatio perustui siihen, että osakkeissa on yleensä parempi tuotto, mutta enemmän heiluntaa. Pienempi tuottoiset obligaatiot eivät suoraan korreloi osakkeiden kanssa, ja tasaavat siksi heiluntaa salkussa. (Bengen 1994.)

Lisäksi Bengen huomasi, että talouden syklit ja se, missä vaiheessa sykliä säästäminen lopetettiin ja pääoman käyttöön otto aloitettiin, vaikuttivat paljon rahojen riittävyyteen. Eläkesalkut, joista nostot aloitettiin talouskriisin jälkeen ja siis nousukauden alussa, paisuivat ensimmäisinä eläkkeelle jäänti vuosina suuriin numeroihin. Tällaisia aikoja elettiin mm. 1950-luvulla. Kääntöpuolena sellaiset salkut, joista nostot aloitettiin juuri ennen talouskriisiä kärsivät ensimmäisinä vuosina suurista arvon pudotuksista, ja nämä pudotukset vaikuttivat myös myöhempään salkun kehitykseen. (Bengen 1994.)

Laskelmiensa perusteella Bengen päätyi lopputulokseen, että neljää suuremmilla nostoprosenteilla varojen riittävyys on epävarmaa, samoin käy, vaikka nostoprosentti olisi 4%, mutta jos osakkeiden osuus salkusta on joko pienempi tai suurempi, kuin 50-75%. Kriittisen massan voi siis laskea niin, että pääomasta voi ensimmäisenä vuonna nostaa neljä prosenttia. Myöhemmin nostojen tasoon kannattaisi tehdä inflaation mukaan korjauksia. Myöhempien vuosien nostot eivät siis suoraan ole 4 % salkun arvosta. (Bengen 1994.)

Vaikka Bengenin tutkimus on laajalti tunnettu, sitä on myös kritisoitu. Se on myös poikunut laajalti lisätutkimuksia aiheesta. William Bengen on itsekin tehnyt uusia laskelmia, ja todennut, että laajemmin hajautetulla salkulla nostoprosentti voi olla 4,5%. Sen sijaan joidenkin tutkimusten mukaan nykyinen alhainen korkoympäristö ja korkea osakkeiden arvostustaso vaatisi alhaisempia nostoprosentteja. (Bernard 2015.)

Kritiikkiä Bengenin alkuperäinen tutkimus on saanut mm. tilanteiden yksinkertaistamisesta. Tutkimus ei ota huomioon veroja, sijoittamiseen liittyviä kuluja, eikä myöskään sitä, että monet haluavat kuluttaa vuosittain eri tavalla. Jonain vuonna rahaa voi siis mennä enemmän elämiseen, toisena vuonna vähemmän. (Bernard 2015.)

Tutkimuksen lähdemateriaali on kerätty historiallisesti harvinaiselta ajanjaksolta, johon osui suuria ja epätodennäköisiä kriisejä, kuten 30-luvun lama ja toinen maailmansota. Myös korkoympäristö on muuttunut olennaisesti, joten obligaatioiden tuotto-odotukset ovat muuttuneet tutkimuksen julkaisun jälkeen. Silti monet myöhemmät tutkimukset perustuvat Bengenin tutkimukseen, ja sitä pidetään edelleen hyvänä lähtökohtana eläkekassan suunnitteluun. (Bernard 2015.)

Yksi varhaisemmista Bengenin tutkimuksen jälkeen tehdyistä tutkimuksista on Trinity-tutkimus, joka julkaistiin vuonna 1998. Julkaistun artikkelin oikea nimi on ”Retirement Savings: Choosing a Withdrawal Rate That is Sustainable”, mutta tutkimus sai pian nimekseen Trinity - tutkimus tutkijoiden yliopiston mukaan. Tutkijoina toimivat yliopiston rahoituksen professorit Philip L. Cooley, Carl M. Hubbard ja Daniel T. Walz.

Trinity - tutkimus jatkoi siitä, mihin Bengenin tutkimus pääsi ja molemmissa tutkimuksissa käytettiin samaa pohja-aineistoa. Bengenin tutkimus ja Trinity - tutkimus ovat siis ajatuksellisesti lähellä toisiaan, myös Trinity-tutkimuksessa keskityttiin etsimään sopivaa nostoprosenttia eläkettä varten säästetyistä varoista, sekä sopivaa allokaatiota. Historiallisiin tietoihin perustuen testattiin eri allokaatioilla sijoitussalkun kestävyyttä. Trinity - tutkimuksessa vuotuiset nostoprosentit vaihtelivat välillä 3%-12% ja tutkittavat ajanjaksot olivat 15, 20, 25 ja 30 vuotta. Tässäkin tutkimuksessa ei huomioitu sijoittamisen kulujen tai verotuksen vaikutusta tuottoihin. (Cooley, Hubbard & Walz ym. 1998.)

Tässä tutkimuksessa keskityttiin enemmän todennäköisyyksiin, eli millä todennäköisyydellä salkun koko ja allokaatio ovat sopivia. Tutkimuksessa käytettiin Yhdysvaltalaisista S&P 500 -indeksin historiallista aineistoa kuvaamaan osakkeiden käyttäytymistä ja pitkäaikaisia yrityslainoja kuvaamaan obligaatioita. (Cooley ym. 1998.) Aineisto oli sama, mitä Bengenin käytti omassa tutkimuksessaan.

Trinity-tutkimuksessa salkku katsottiin onnistuneeksi, jos ajanjakson lopussa siellä olevien sijoitustuotteiden summa oli suurempi kuin nolla, eli jos jäljellä salkussa on vielä rahaa. Onnistumista mitattiin prosenteilla. Taulukossa 4 näkyy tutkijaryhmän tuloksia. Esimerkiksi 100 % allokaatiolla osakkeisiin varat riittivät 12 % vuosittaisilla nostoilla kolmenkymmenen vuoden ajanjaksolle vain 15 %:ssa kaikista mahdollisista 30 vuoden salkuista. Sen sijaan melkein kaikki salkut kestivät 3 % vuotuisen varojen noston. Parhaimmaksi allokaatioksi eläkesalkkuun näytti osoittautuvan 75 % osakkeita ja 25 % obligaatioita. Tässä yhdistelmässä 3-4 % vuosittainen inflaatiokorjattu takaisinnosto oli lähestulkoon varma tapa varmistaa varojen riittävyys kaikilla ajanjaksoilla. (Cooley ym. 1998.)

Table 3.
Inflation-Adjusted Portfolio Success Rates: 1926 to 1995
 (Percentage of all past payout periods supported by the portfolio after adjusting withdrawals for inflation)

Payout Period	Withdrawal Rate as a % of Initial Portfolio Value:									
	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%
100% Stocks										
15 Years	100	100	100	91	79	70	63	55	43	34
20 Years	100	100	88	75	63	53	43	33	29	24
25 Years	100	100	87	70	59	46	35	30	26	20
30 Years	100	95	85	68	59	41	34	34	27	15
75% Stocks/25% Bonds										
15 Years	100	100	100	95	82	68	64	46	36	27
20 Years	100	100	90	75	61	51	37	27	20	12
25 Years	100	100	85	65	50	37	30	22	7	2
30 Years	100	98	83	68	49	34	22	7	2	0
50% Stocks/50% Bonds										
15 Years	100	100	100	93	79	64	50	32	23	13
20 Years	100	100	90	75	55	33	22	10	0	0
25 Years	100	100	80	57	37	20	7	0	0	0
30 Years	100	95	76	51	17	5	0	0	0	0
25% Stocks/75% Bonds										
15 Years	100	100	100	89	70	50	32	18	13	7
20 Years	100	100	82	47	31	16	8	4	0	0
25 Years	100	93	48	24	15	4	2	0	0	0
30 Years	100	71	27	20	5	0	0	0	0	0
100% Bonds										
15 Years	100	100	100	71	39	21	18	16	14	9
20 Years	100	90	47	20	14	12	10	2	0	0
25 Years	100	46	17	15	11	2	0	0	0	0
30 Years	80	20	17	12	0	0	0	0	0	0

Note: Numbers rounded to the nearest whole percentage. The number of overlapping 15-year payout periods from 1926 to 1995, inclusively, is 56; 20-year periods, 51; 25-year periods, 46; 30-year periods, 41. Stocks are represented by Standard and Poor's 500 Index, and bonds are represented by long-term, high-grade corporates, and inflation (deflation) rates are based on the Consumer Price Index (CPI). Data source: Authors' calculations based on data from Ibbotson Associates.

Taulukko 4: Portfolion onnistumisprosentit eri ajanjaksoilla ja eri allokaatioilla (Cooley ym. 1998).

Salkun arvo ajanjakson jälkeen oli toinen seikka, joka kiinnosti tutkijoita. Sitä varten tutkijat loivat alla olevan taulukon (taulukko 5) jossa näkyy eri salkuissa jäljellä oleva rahamäärä tutkittujen ajanjaksojen jälkeen. Salkun arvoon vaikutti allokaatio, ajanjakson pituus ja nostoprocentti. Ulkopuolelle jätettiin täysin osakkeista koostuvat salkut, sekä täysin obligaatioista koostuvat salkut ja tarkasteltiin niitä salkkuja jotka olivat yhdistelmä molempia. Alku arvona on käytetty miljoonaa dollaria. Esimerkiksi 75% osakepainolla olevan salkun arvo 20 vuoden ja 7% vuosittaisten nostojen jälkeen olisi keskimäärin 2 435 000 dollaria. Pahimmassa tapauksessa jäljellä ei olisi mitään ja parhaimmassa tapauksessa jäljellä olisi peräti 7 047 000 dollaria. (Cooley ym. 1998.)

Table 4.
Terminal Value of a \$1,000 Initial Portfolio After All Annual Withdrawals: 1926 to 1995

Payout Period	75% Stocks/25% Bonds Withdrawal Rate*:				50% Stocks/50% Bonds Withdrawal Rate*:				25% Stocks/75% Bonds Withdrawal Rate*:			
	4%	5%	6%	7%	4%	5%	6%	7%	4%	5%	6%	7%
15 Years												
Average	\$2,964	\$2,631	\$2,297	\$1,970	\$2,285	\$1,992	\$1,698	\$1,405	\$1,755	\$1,496	\$1,236	\$977
Minimum	493	249	5	0	855	615	375	135	969	756	542	327
Median	2,727	2,328	1,909	1,543	2,086	1,770	1,472	1,175	1,422	1,198	951	727
Maximum	6,417	5,919	5,421	4,923	5,554	5,103	4,652	4,202	5,321	4,898	4,474	4,051
20 Years												
Average	4,239	3,628	3,026	2,435	2,954	2,449	1,944	1,443	2,026	1,606	1,185	765
Minimum	536	108	0	0	975	587	199	0	1,019	744	451	110
Median	4,481	3,752	2,914	2,076	2,755	2,291	1,798	1,309	1,505	1,164	824	502
Maximum	9,484	8,672	7,859	7,047	7,512	6,769	6,025	5,282	5,965	5,168	4,422	3,746
25 Years												
Average	6,031	4,995	3,991	3,016	3,815	3,007	2,199	1,416	2,307	1,672	1,036	424
Minimum	785	0	0	0	1,340	655	0	0	1,203	736	269	0
Median	5,574	4,483	3,710	2,636	3,568	2,706	2,058	1,381	1,850	1,325	787	200
Maximum	11,534	10,418	9,301	8,185	8,109	6,624	5,138	3,652	6,795	5,492	4,188	2,997
30 Years												
Average	9,031	7,367	5,779	4,262	5,171	3,936	2,712	1,553	2,645	1,724	803	122
Minimum	1,497	0	0	0	2,151	870	0	0	1,428	729	29	0
Median	8,515	6,868	5,586	3,745	5,171	4,041	2,610	1,251	2,245	1,481	806	0
Maximum	16,893	14,980	13,067	11,245	8,423	7,212	6,001	4,790	5,407	3,451	2,080	1,330

*As a percentage of initial value

Note: Numbers rounded to the nearest dollar. The number of overlapping 15-year payout periods from 1926 to 1995, inclusively, is 56; 20-year periods, 51; 25-year periods, 46; 30-year periods, 41.

Taulukko 4: Salkun jäljellä oleva arvo (Cooley ym. 1998).

Loppupäätelmänä Trinity-tutkimuksesta voi sanoa, että korkeita nostoprosentteja voi suositella vain heille, joiden nostot salkusta on tarkoitus ajoittaa noin 15 vuoden ajalle. Lisäksi salkussa on suositeltavaa olla ainakin puolet osakkeita, jotta tuotot pysyvät hyvinä. Turvalliseksi inflaatiokorjatuksi nostoprosentiksi osoittautui Trinity-tutkimuksessa 3-4 % salkun arvosta. (Cooley, Hubbard & Walz 1998.)

Sekä Bengenin tutkimuksen ja Trinity - tutkimuksen kantava ajatus on, että myös pääoman käyttäminen elinkustannuksiin on sallittua. Huonojen vuosien sattuesssa kohdalle voi salkun arvo laskea huomattavastikin, ja tällöin pelkästään vuosittainen tuotto (arvonnousu, osingot, korot ym.) ei kata elinkustannuksia. Yhteistä William Bengenin, ja Trinity yliopiston tutkijaryhmän töille on myös se, että historialliseen tietoon pohjautuen luotetaan tietyn nostoprosentin turvin salkun selviävän huonoistakin ajoista.

3.2 Tuotto-odotukseen pohjautuvia laskentakaavoja

Näissä laskentakaavoissa pyritään elämään puhtaasti passiivisilla tuloilla ilman, että pääomaan joudutaan kajoamaan. Tuotto-odotukseen pohjautuvien laskentakaavoissa on siis huomioitu paremmin erilainen tuotto-prosentti, kuin aiemmin esitellyissä tutkimuksissa.

Kirjassaan Totuus taloudestasi Terhi Majasalmi esittää tuotto-odotukseen pohjautuvan laskentakaavan (Majasalmi 2012, 177.) Tässä kaavassa on otettu huomioon sekä sijoittajan tuottoa vähentävät verot, että vuotuinen tuotto-prosentti.

Majasalmen kirjassa esitellyn kaavan mukaan:

Kriittinen massa= ((Kuukausittaiset kulut x 12)* vero) /Tuottoprosentti

Pääoma voi olla sijoitettuna erilaisiin kohteisiin, tässä oletetaan, että tuotto on pelkästään osinkoja julkisesti noteeratusta pörssiyrityksistä ja henkilö eläisi puhtaasti osakkeista saatavilla osingoilla.

Osingoista on 15 % verovapaata tuloa, ja lopusta 85 % maksetaan pääomaveron, joka on 30 % 30 000 euroon asti, ja siitä eteenpäin 34 %. Alle 30 000 euron vuotuisille osingoille veroprosentti on 25,5%. (Osinkojen verotus.)

Kaavassa kuukausittaiset kulut tarkoittaa elämiseen tarvittavia kuluja. Jos osinkosalkun omaavan henkilön kuukausittaiset kulut olisivat 1500 euroa, vuodessa ne ovat $1500 \times 12 = 18\,000$ euroa. Jotta saavutettaisiin taloudellinen riippumattomuus, sijoituksista tulisi tulla tuottoa verojen jälkeen yllä mainittu 18 000 euroa vuodessa. Kun otetaan huomioon osinkojen verotus, tulisi osinkoja tulla vuodessa $18\,000 / 74,5 \times 100 = 24\,161$ euroa.

Jos osakkeet tuottaisivat joka vuosi vaikkapa viisi prosenttia osinkoja, kriittinen massa, eli salkun koko pitäisi olla $24\,161 / 0,05 = 483\,220$ euroa. Jos samainen henkilö sijoittaisi erilaisiin osakkeisiin, ja vuotuinen osingoista saatava tuotto prosentti olisi korkeampi, vaikkapa 7 %, tarvitsisi hän taloudelliseen riippumattomuuteen huomattavasti vähemmän rahaa, eli $24\,161 / 0,07 = 345\,157$ euroa.

Toinen tuotto-odotukseen perustuva kaava on Mikko Vikmanin kehittämä. P.Ohatta blogia pitävä Mikko Vikman kertoi omasta matkastaan taloudelliseen riippumattomuuteen Nordnetin Rahapodissa jaksossa 72. Samalla käytiin läpi yksinkertainen kaava taloudelliseen riippumattomuuteen. Tässä kaavassa otetaan huomioon säästöprosentti ja myös tuottoprosentti. Tässäkin kaavassa on ajateltu, että varsinaista pääomaa ei käytetä elämiseen, vaan vuotuinen pääoman tuotto kattaa elämisen kustannukset.

Vikmanin kaavan mukaan, jos omista nettotuloistaan saa säästettyä 50%, on yhden vuoden jälkeen säästännyt jo yhden vuoden kuluja vastaavan summan. Kymmenen vuoden päästä samalla säästösuhteella on säästössä jo 10 vuoden kuluja vastaava summa. 10% tuotolla tämä summa riittää jo taloudelliseen riippumattomuuteen. (Vikman 2017.)

Jos henkilön nettotulot ovat 2000e ja säästöön menisi 50%, eli 1000e. Vuosittaiset kulut vuodessa ovat $1000 \times 12 = 12\,000$ euroa ja säästetty summa vuodessa 12 000 euroa. Kymmenessä vuodessa säästetty summa on $10 \times 12\,000 = 120\,000$ euroa. Kymmenen prosentin tuotto tästä on $120\,000 \times 0,10 = 12\,000$ euroa.

Esimerkissä on käytetty tiettyjä säästö- ja tuotto prosentteja. Sama ajatus toimii myös eri prosenteilla, suuremmalla säästöprosentilla tavoite täyttyy aiemmin, kun taas pienemmällä säästöprosentilla täytyy säästää kauemmin.

3.3 Kriittinen massa ja säästöaste

Terhi Majasalmen ja Mikko Vikmanin kaavoissa ei käytetä 4% kaavaa, vaan lähestytään aihetta eri näkökulmasta. 4% sääntö on kuitenkin pohjana monissa taloudellista riippumattomuutta ja sen lukuja käsittelevissä aineistoissa, ja Internetin yleistyminen on tuonut sivustoille myös helppoja laskureita. Esimerkiksi Internet sivulta networthify.com löytyy tyhjä taulukko, johon voi syöttää haluamansa arvot. Tätä taulukkoa hyödynnetään myös Mr Money Moustachen blogissa.

Yhdysvaltalainen bloggaaja Mr Money Moustache pitää erittäin suosittua blogia taloudellisesta riippumattomuudesta. Koska monet taloudellista riippumattomuutta tavoittelevat säästävät ansiotuloistaan, on säästöasteella tärkeä merkitys kriittisen massan kokoamisessa. Mr Money Moustache onkin kirjoituksessaan ”The Shockingly Simple Math Behind Early Retirement” käsitellyt yksinkertaisesti sekä säästämiseen tarvittavaa aikaa, että säästöprosenttia. Kirjoittaja korostaa korkeita säästöasteita, jotta tavoite saavutettaisiin kohtuullisessa ajassa. (Mr Money Moustache 2012.)

Taulukko 5: Säästöaste ja säästämiseen kuluva aika (Lähde: Mr Money Moustache)

Yllä olevassa taulukossa näkyy selkeästi, kuinka korkea säästöaste pienentää säästämiseen tarvittavaa aikaa. Oletuksena tässä on, että säästöjä ei ole ollenkaan ennen säästämisen aloittamista ja säästöaste sekä kulutus pysyvät koko ajan samoina. Jotta laskurin antamat luvut toimisivat oikein, kulutuksen pitäisi pysyä samana myös sen jälkeen kun työn teko lope-

tetaan. Esimerkiksi 64% säästöasteella henkilö voisi jäädä pois työelämästä jo noin 11 vuoden säästämisen jälkeen. (Mr Money Moustache 2012.)

4 Tutkimuksen tulokset

4.1 Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus

Opinnäytetyön tavoite on selvittää, kuinka taloudellinen riippumattomuus saavutetaan. Koska haluttiin vastauksia suuremmalta ihmismäärältä, opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin kysely.

Kyselyssä aineistoa kerätään standardoidusti, eli niin, että sama asia kysytään kaikilta vastaajilta samalla tavalla. Kyselyyn vastanneet muodostavat otoksen tai näytteen isommasta perusjoukosta. Aikataulullisesti kysely on tehokas menetelmä, sillä kyselyllä pystytään keräämään tietoa suurelta joukolta ja kysyä samalla lomakkeella monia eri asioita. (Hirsjärvi ym. 2009, 195-198.)

Tässä kyselyssä on myös kvalitatiivisia piirteitä, sillä kyselypohjassa on avoimia kysymyksiä. Kvalitatiivisessa, eli laadullisessa tutkimuksessa tutkittavat saavat esimerkiksi haastattelussa vapaammin kertoa omia näkemyksiään, mielipiteitään ja kokemuksiaan tutkittavasta aiheesta. Kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä voidaan käyttää erikseen tai yhdessä kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien kanssa. (Kvalitatiivinen tutkimus.)

4.2 Kyselyn toteutus

Facebookissa on useita sijoitukseen keskittyviä ryhmiä, ja koska toivoin paljon vastauksia, Internetin kautta sain kohdennettua kyselyn nopeasti, ja juuri oikealle kohderyhmälle. Etsin pelkästään taloudelliseen riippumattomuuteen keskittyviä ryhmiä, ja niitä löytyikin heti kaksi. Molempien ryhmien aihe on taloudellinen riippumattomuus, ryhmät olivat ”Tavoitteena taloudellinen riippumattomuus”, jossa oli kyselyn sulkemishetkellä 2178 jäsentä, ja Sijoituskerhon alaryhmä ”Taloudellinen riippumattomuus”, jossa oli kyselyn sulkemishetkellä 953 jäsentä. Kysely luotiin Google Forms työkalulla, ja se oli auki noin viikon ajan kesäkuussa 2018. Lomakkeessa oli sekä monivalintakysymyksiä, että avoimia kysymyksiä.

Lisäsin kyselyyn Facebook-sivuille saatetekstin, jonka tarkoituksena oli rajata vastaajien joukko heihin, joilla on jo selvä käsitys taloudellisesta riippumattomuudesta. Saatteena kyselyyn oli seuraava teksti: ”Hei! Nyt olisi mahdollisuus osallistua tutkimukseen, jossa tutkitaan taloudellista riippumattomuutta ja sen tavoittelua. Opiskelen Laurea-ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyötäni aiheesta.

Voit osallistua tutkimukseeni, vaikka et olisi vielä saavuttanut taloudellista riippumattomuutta. Riittää, että olet tehnyt suunnitelmia sen saavuttamiseen ja laskenut esimerkiksi summan, joka riittää. Vielä selvennyksenä taloudellisen riippumattomuuden määritelmä: säästämällä ja

sijoittamalla saavutetaan tila, jossa voi halutessaan lopettaa ansiotöissä käymisen ja varallisuudesta saadut passiiviset tulot kattavat kaikki tämän hetkiset menot.

Kysely koostuu 19 kysymyksestä, joista osa on monivalintakysymyksiä ja osa avoimia kysymyksiä. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti. Jos sinulla on kysymyksiä, voit ottaa yhteyttä minuun joko Facebookin, tai sähköpostin kautta (suvi.jappinenstudent.laurea.fi). Kiitos vastauksista!”

Kyselyyn vastasi 107 henkilöä. Vastausten määrää voi pitää kohtuullisen hyvänä, sillä vaikka jäseniä on yhteensä näissä kahdessa ryhmässä yli 3000, aktiivisesti kommentoivien ja ryhmää seuraavien määrä on huomattavasti pienempi. Lisäksi osa ryhmäläisistä on jäsenenä molemmissa ryhmässä. Kovin tarkkoja päätelmiä kyselyn tuloksista ei silti voida tehdä vastaajien määrän rajallisuuden vuoksi.

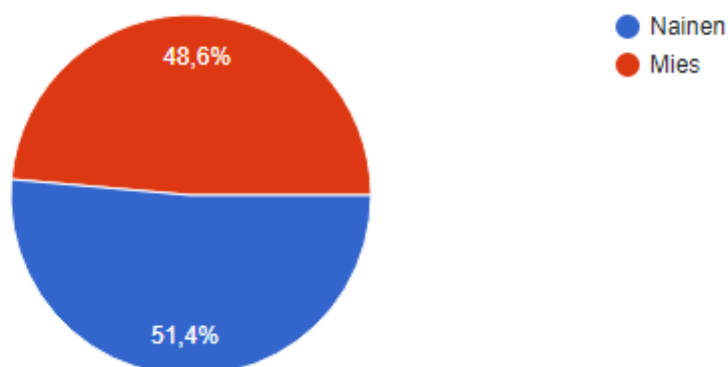
4.3 Pohjatiedot

Kysymykset 1-4 käsittelivät pohjatietoja. Pohjatietoina kysyttiin sukupuoli, ikä, koulutustaso, ja tämänhetkinen elämäntilanne sen osalta, oliko vastaaja esimerkiksi opiskelija, yrittäjä tai töissä palkansaajana.

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma meni suurin piirtein tasan, vastanneista naisia oli 55 kappaletta (51,4 %) ja miehiä 52 (48,6 %).

1. Sukupuoli

107 vastausta

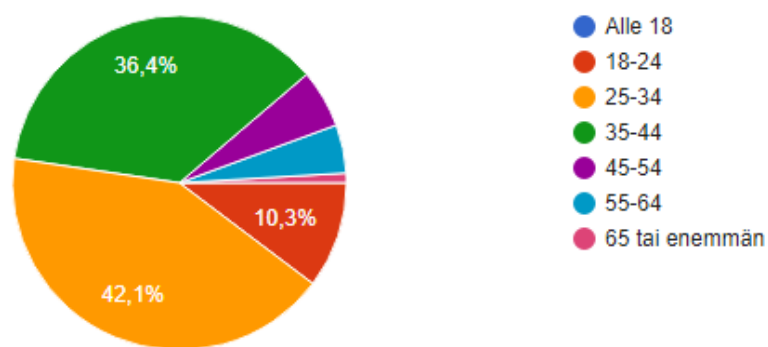
Sijoittamista on pidetty enemmän miesten harrastuksena. Nordean tutkimuksen ”Naisten suhtautuminen sijoittamiseen” mukaan tällä hetkellä 70 % naisista ja 79 % miehistä säästää ja sijoittaa. Nordean tutkimukseen vastasi 1065 henkilöä. (Naisten suhtautuminen sijoittami-

seen.) Sekä Nordean tutkimuksen, että tämän tutkimuksen perusteella voi sanoa, että sijoittaminen ei kiinnosta pelkästään miehiä. Pitkä-aikaissäästämistä ja sijoittamisesta ovat nykyisin kiinnostuneet sekä miehet, että naiset.

Vastaajien ikäjakauma painottuu selvästi nuorempien vastaajien suuntaan. Kaikki vastaajat olivat kuitenkin yli 18- vuotiaita.

2. Ikä

107 vastausta

Taloudellinen riippumattomuus - tutkimukseen ei vastannut yhtään alle 18-vuotiasta, suurimmat ikäryhmät olivat 25-34-vuotiaat 42,1 % (45 henkilöä) ja 35-44-vuotiaat 36,4 % (39 henkilöä). Ikäryhmään 18-24 kuului 11 henkilöä, mikä vastaa 10,3 % koko vastaajien määrästä.

Taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu näyttääkin kiinnostavan enemmän alle 45-vuotiaita, koska 45-vuotiaita tai sitä vanhempia oli kyselyyn vastanneista vain 12 henkilöä. Ikäjakaumaan voi myös vaikuttaa se, että kysely tehtiin Internetin välityksellä, sillä nuoret käyttävät enemmän Internetiä, kuin vanhemmat ihmiset.

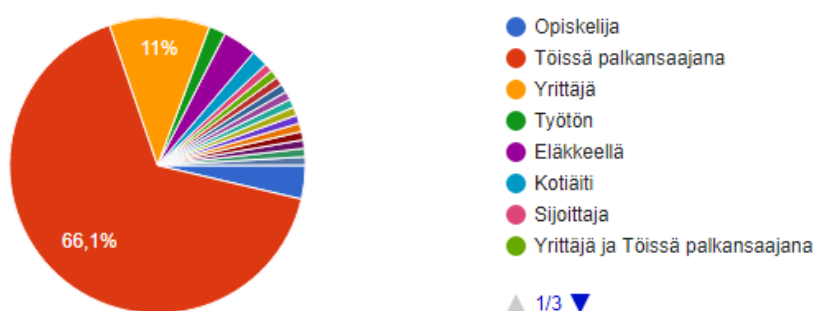
Nordea tutki keväällä 2019 nuoria ja sijoittamista. Tämän kyselytutkimuksen mukaan jopa 53 % 18-25 vuotiaista säästämistä harrastavista nuorista tavoittelee taloudellista riippumattomuutta. Taloudellinen riippumattomuus onkin nuorten yleisin tavoite säästämässä, toiseksi suosituin tavoite on sijoittaminen pahan päivän varalle. (Nuoret, raha ja sijoittaminen 2019.)

Kolmas kysymys käsitteli koulutustasoa. Suurin ryhmä oli ammattikorkeakoulusta, tai opistoasteen koulutuksesta valmistuneet, heitä oli 36,4% (40 kpl), melkein yhtä suuri ryhmä oli myös yliopistosta valmistuneet, heitä oli 35,5% (39 kpl). Lukio, tai ammattikoulu oli 21,8% (24 kpl) korkein koulutus, ja pelkän peruskoulun oli käynyt 4 henkilöä. 3 henkilöä oli vastannut tähän kysymykseen ”muu koulutus” heistä yhdellä oli mm. tutkijakoulutus takanaan.

Neljäs kysymys käsitteli tämän hetkistä tilannetta. Noin kaksi kolmasosaa, eli 66,1% (72 kpl) vastaajista oli töissä palkansaajana. Seuraavaksi suurin ryhmä oli yrittäjät, heitä oli 11% (12kpl). Kotiäitejä tai lapsen kanssa hoitovapaalla olevia oli vastaajista 6 kpl, ja seuraavaksi suurimmat ryhmät olivat eläkeläiset ja opiskelijat, molempia oli vastaajissa 3,7% (4 kpl). Työttömiä kyselyyn vastanneista oli 1.8%, eli 2 vastaajaa. Kysymyksessä oli myös avoin vastausvaihtoehto. Avoimeen kenttään oli vastattu tämän hetkiseksi tilanteeksi myös mm. sijoittaja, opiskelija ja töissä, sekä osa-aikatyötä tekevä.

4. Tämän hetkinen tilanne

107 vastausta

4.4 Tavoitteen määrittely

Kysymykset 5-10 käsittelivät jo tutkittavaa aihetta, eli taloudellista riippumattomuutta. Kysyttiin mm. motivaatiosta, sekä siitä, milloin on alkanut säästämään taloudellista riippumattomuutta varten.

Kysymykseen 5 “Oletko jo taloudellisesti riippumaton?” 10 vastaajaa vastasi kyllä ja 97 vastasi ei. Eli noin 9% vastaajista on saavuttanut oman ilmoituksensa mukaan taloudellisen riippumattomuuden. En odottanutkaan kovin montaa taloudellisen riippumattomuuden jo saavuttanutta vastaajiksi, joten 10 vastaajaa on tutkimuksen kannalta hyvä tulos.

Koska kyselyyn löytyi pieni joukko jo tavoitteen saavuttaneita, pystytään heitä joissain kohdin vertaamaan heihin, jotka vasta ovat matkalla tavoitteeseensa. Taloudellisesti riippumattomista 4 oli naisia ja 6 miehiä. Ikäjakauma meni niin, että yksi henkilö kuului ikäryhmään 25-34, neljä kuului ikäryhmään 35-44, yksi ikäryhmään 45-54. Kolme vastaajista oli ikäryhmässä 55-64 ja yksi vastasi olevansa 65-vuotias, tai vanhempi.

Koulutustasoa kysyttäessä tästä kymmenen ihmisen joukosta viidellä oli yliopistotutkinto, kolmella oli takanaan lukio tai ammattikoulu, ja kahdella oli joko ammattikorkeakoulututkinto, tai opisto-asteen tasoinen tutkinto. Tämän hetkiseen tilanteeseen vastattiin hyvin kirjavasti, eli taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneista

yksi vastasi olevansa töissä palkansaajana, osa vastasi olevansa opiskelija, yksi oli kotiäitinä, yksi yrittäjänä, ja kolme vastasi olevansa eläkkeellä.

Taustaltaan taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneet poikkesivat joillain osin muista vastaajista. He olivat muita vastaajia vanhempia ja koulutetumpia, heistä puolella oli yliopisto tutkinto, kun koko ryhmässä yliopistotutkinto oli noin kolmanneksella. Kun koko vastaajien joukosta noin 66% oli töissä palkansaajana, taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneista vain yksi oli oman vastauksensa mukaan töissä palkansaajana.

Kysymys 6 oli ”Mikä on syysi lähteä tavoittelemaan taloudellista riippumattomuutta?” Tämä oli avoin kysymys, johon voi kirjoittaa itse. Tähän yleisin vastaus oli vapaus. Vapauden mainitsi jossain muodossa vastauksissaan 45 vastaajaa, eli melkein puolet vastaajista.

Vastauksissa toistui myös huoli Suomen eläkejärjestelmän toimivuudesta, ja yleisestä turvallisuudesta. Toistuva motiivi oli myös halu tarjota omille lapsilleen parempi tulevaisuus, tai halu viettää enemmän aikaa lasten ja perheen kanssa. Osalle nykyisen työn kuormittavuus ja stressaavuus oli syy tavoitella taloudellista riippumattomuutta, muutamalla oli taustalla jokin etenevä sairaus, jonka takia tavoitella taloudellista riippumattomuutta. Osalla halu harrastaa tai matkustella enemmän oli syynä pääoman keräämiseen. Olipa vastaajissa myös muutama, joille säästäminen ja raha-asiat olivat itsessään kiinnostuksen kohteita, ja taloudellinen riippumattomuus oli siksi hyvä tavoite.

”Tajusin, että siihen tarvitaan vähemmän rahaa kuin kuvittelin, ja se on mahdollista.”
Nainen, 25-34 vuotta.

”Vapauden kaipuu. Rakastan nykyistä työtäni mutta se vie minusta kaikki mehut.” Nainen, 35-44 vuotta.

”En tiedä, mitä haluan ”isona” tehdä. Arvostan vapaa-aikaa ja palkkatyö on mielessäni taakka ja kahlitseva elementti. Taloudellinen riippumattomuus tai vähintäänkin vauraus tuo vapauden ja turvallisuuden tunteita, mitkä motivoivat.” Mies, 25-34 vuotta.

”Oma sairaus joka heikentää toimintakykyä kun ikää tulee lisää. En halua olla 60-vuotiaana töissä.” Nainen, 25-34 vuotta.

”Tähän en osaa antaa tyhjentävää vastausta. En ole lainkaan materialisti. Saan palkkaa aavistuksen suomalaista keskipalkkaa enemmän, mutta jo vuosia säästämisasteeni nettotuloistani on ollut yli 40 %. En koe pihisteleväni. Juokseminen, lukeminen ja hyvät oluet eivät ole kovin kalliita harrastuksia. Tuolla säästämisasteella ja menoillani taloudellinen riippumattomuus ei ole lainkaan epärealistinen tavoite. Pidän työstäni erittäin paljon, joten en missään nimessä haluaisi lopettaa työskentelyä. Työtunteja voisin vähentää. Taloudellinen riippumattomuus mahdollistaisi myös lapsilleni unelmien tavoittelun pienemmällä stressillä.” Mies, 25-34 vuotta.

Kysymys 7 käsitteli pääoman suuruutta ja kysymys oli ”Mikä on kriittinen massasi, eli summa, jolla pystyt halutessasi lopettamaan työnteon, ja olet taloudellisesti riippumaton?”. Tämäkin oli avoin kysymys, eli tähän ei annettu valmiita vastausvaihtoehtoja.

Tässä hajonta oli mielestäni yllättävän suuri. Tässä haettiin sitä rahamäärää, jolla henkilö pärjäisi koko loppuelämän, alin summa oli 210 000 ja korkein summa 5 000 000 euroa. Osa oli tähän vastannut kuukausittaisten kulujensa summan, ja osa ei ollut laskenut summaa, osan vastaus kattoi heidän kertomansa mukaan esimerkiksi koko perheen kulut, joten näitä vastauksia en suoraan ottanut huomioon. Melko suurella osalla summassa oli myös joku ehto. Näitäkään vastauksia en huomionnut keskiarvoa laskiessani.

Selkeän summan antoi 34 miestä ja 33 naista. Kahden vastaajan summa oli puntina, nämä summat käänsin euroiksi tämän hetkisen kurssin mukaan. Kun näiden 67 vastaajan summista lasketaan keskiarvo, saadaan kriittiselle summalle keskiarvoksi 784 000.

Eri ikäryhmien antamissa vastauksissa ei ollut suuria eroja, mutta sukupuolten välillä oli havaittavissa mielestäni yllättävän suurtakin vaihtelua. Naisten keskiarvo oli pienempi kuin miesten, se oli noin 654 000 euroa, miesten antamien summien keskiarvo oli noin 918 000 euroa. Ero oli vielä suurempi, jos tarkastellaan kaikista yleisintä summaa, jolla henkilö olisi taloudellisesti riippumaton, naisilla yleisin kerrottu summa oli 400 000 euroa (8 mainintaa) ja miehillä summa oli 1 000 000 euroa (8 mainintaa).

Taloudellisesti riippumattomien kymmeniköstä kahdeksan vastaajaa antoi numeraalisen vastauksen kriittistä massaa käsittelevään kysymykseen. Keskiarvo kriittiselle summalle oli 1 200 000 euroa, vaihdellen välillä 600 000-2 000 000. Tässä ryhmässä ei ollut merkittävää eroa miesten ja naisten välillä.

Vastaajien alimmat lukemat kriittiseksi massaksi kuulostavat mielestäni hyvin pieniltä, ja vaatisivat joko erittäin pientä kulutusta tai normaalia suurempia tuotto prosentteja. Silti on ainakin teoriassa mahdollista, joskin epätodennäköistä, että pienelläkin summalla voisi jättäytyä taloudellisesti riippumattomaksi, sillä oma vuosittainen kulutus vaikuttaa kriittiseen massaan.

Kriittinen massa on siis varallisuusmassa, joka tarvitaan taloudellisesti riippumattomaan elämään. Tässä määritelmässä ei oteta kantaa esimerkiksi asumismuotoon, eli henkilö voi olla taloudellisesti riippumaton ja asua vuokralla. Asumismuoto voi olla myös omistusasunto, josta voi olla myös velkaa. Kriittisellä massalla tarkoitetaan ainoastaan pääomaa, joka jollain tavalla kattaa kulutusmenot. Yleensä tämä pääoma on vielä ajateltu sijoitettavaksi johonkin tuotettavaan kohteeseen, oli se sitten esimerkiksi osakkeet, sijoitusasunnot, rahastot, kryptovaluutat tai korkotuotteet.

Myös LähiTapiola on kysynyt kriittistä massaa vuonna 2017 julkaistussa tutkimuksessa. Arjen katsaus - kyselytutkimukseen vastasi 1007 15-74 vuotiasta suomalaista. Tämän tutkimuksen mukaan suomalaiset tarvitsivat noin 2,1 miljoonan suuruisen summan taloudelliseen riippumattomuuteen. Miesten summa oli keskimäärin 2,7 miljoonaa, ja naisten summa noin puolet miesten summasta. (LähiTapiola.)

LähiTapiolan tekemässä tutkimuksessa saatiin siis paljon suuremmat summat taloudelliselle riippumattomuudelle. Erot voivat syntyä siitä, että LähiTapiolan tutkimus on kohdennettu kaikille suomalaisille, kun taas tämän opinnäytetyön tutkimukseen on pyydetty vastaajiksi vain taloudellista riippumattomuutta tavoittelevia henkilöitä, jotka ovat luultavasti perehtyneet sekä ilmiöön, että sijoittamiseen enemmän, kuin keskiverto suomalaiset.

Kysymys 8 ”Millä tavalla olet laskenut summan?” liittyi olennaisesti edeltävään kysymykseen ja myös tämä oli avoin kysymys. Tällä haluttiin testata sitä, mitä vastaajat olivat ajatelleet summaa miettiessään. Tämän kysymyksen vastauksista selvisi esimerkiksi se, oliko vastaaja ajatellut koko perheen tuloja, vai vaan yksittäisen ihmisen tuloja kriittistä summaa laskettaessa.

Useimmat perustivat summan nykyiselle kulutukselle. Monille 4% sääntö oli tuttu, ja se toistui useammassa vastauksissa. Monen vastaajan vastauksissa löytyi myös odotettuja tuottoprosentteja, oletetut tuottoprosentit vaihtelivat suuresti eri vastaajilla, tarvittava pääoma oli laskettu 3-10% tuotto-odotusta käyttäen. Osa kertoi laskeneensa summan Internetistä löytyvillä taloudellisen riippumattomuuden laskureilla, toisilla oli taas hyvin yksityiskohtaiset omat laskelmat.

”4% osakesijoituksista kulutukseen vuosittain on ollut historian valossa melko turvallinen tapa elää sijoitusten tuotoilla syömättä sijoitettua pääomaa. Oletuksena myös velaton asunto.”
Mies, 25-34 vuotta.

”Olen excelöinyt useita eri sijoitusstrategioita eri instrumentteihin fokusoiden, ja laskenut kumulatiivista salkun saldoa eri tuotto-odotuksilla, ja rinnalla ynnäillen asuntolainan kestoja sekä muita elämiseen, asumiseen ja ruokaan ja päivittäistarvikkeisiin meneviä kuluja. Noin 750 k€ kohdalla osinkotuotto kattaa perheen pakolliset menot, ja 1 M€ kohdalla jää itselle sopivasti hurvitteluunkin. 1,5 M€ sallii jo perheen yhteisenkin luksuksen pakollisten menojen jälkeen.” Mies, 35-44 vuotta.

”800 000€, josta 4 % muodostaa käytössä olevan vuosittaisen elämiseen käytettävän summan. Mahdollinen muu tuotto pyritään sijoittamaan pääoman kasvattamiseksi/suojaamiseksi.”
Mies, 18-24 vuotta.

Kysymyksessä 9 kysyttiin aloitusvuotta, eli ”Minä vuonna aloitit säästämään ja sijoittamaan taloudellista riippumattomuutta varten?”. Suurin osa vastaajista oli aloittanut säästämään 2010 luvulla ja eniten mainintoja sai vuosi 2017. Vuonna 2017 säästämisen aloittaneita oli koko joukosta 23 kappaletta. Vuonna 2010 tai sen jälkeen on aloittanut yhteensä 75 vastaajaa. 2000-2009 taloudellista riippumattomuutta on lähtenyt tavoittelemaan 16 vastaajaa. Muut vuodet saavat vain yksittäisiä mainintoja, vanhimmat mainitut vuodet menevät 1970-luvulle.

Useimmat vastaajat olivat aloittaneet säästämisen vasta viime vuosina. Koska monet vastaajista olivat nuoria, tämä on melko odotettava tulos. Näissä vastauksissa näkyy myös ilmiön tuoreus Suomessa, sillä taloudellisesta riippumattomuudesta on alettu puhumaan suuremmissa määrin vasta muutama vuosi sitten.

Taloudellisen riippumattomuuden jo saavuttaneet poikkeavat tässä vastauksessa muista vastaajista. Heistä yksi aloitti säästämisen vuonna 1978, kaksi on aloittanut 1980-luvulla ja 6 vuosina 2000-2009. Tuorein annettu luku on 2010. Koska taloudellinen riippumattomuus vaatii suuren rahasumman, on odotettua, että aloitusvuosi on pidemmällä menneisyydessä, kuin vasta sinne matkalla olijoilla.

Kysymys 10 ”Kuinka monta vuotta päätöksestä tavoitteen saavuttamiseen tarvitaan omalla kohdallasi?”. Matka taloudelliseen riippumattomuuteen on tavallisella palkansaajalla pitkä, koska myös säästettävä summa on suuri. Tähän kysymykseen ei ollut pakko vastata, vastauksia tuli silti 103 kappaletta. Vastauksissa oli paljon hajontaa aina viidestä vuodesta 38 vuoteen saakka. Yli puolen (61 kappaletta vastaajista) arvio säästöajasta oli joko 15 vuotta tai enemmän. Eniten mainintoja sai 20 vuoden säästöaika (17 vastaajaa). Toiseksi eniten, eli 11 kappaletta mainintoja sai 25 vuotta.

Tämän ja edellisen kysymyksen perusteella voidaan sanoa, että monet taloudellista riippumattomuutta tavoittelevat ovat vasta matkansa alussa. Monet ovat aloittaneet säästämisen ja sijoittamisen vasta lähivuosina, ja arvioitu säästämisäika on pitkä.

Taloudellisen riippumattomuuden tavoittaneet eivät juurikaan poikenneet muista vastaajista tämän kysymyksen kohdalla, eli heilläkin säästämisäika on ollut pitkä, vaikka he ovat tavoitteen jo saavuttaneetkin.

4.5 Kysymykset rahasta ja sijoittamisesta

Kysymykset 11-17 käsittelevät sijoitusstrategiaa, säästösummia ja sitä, mihin on sijoitettu. Kysytään myös sitä, ovatko vastaajat sijoittaneet velkarahalla.

Kysymys 11 oli ”Mikä on sijoitusstrategiasi lyhyesti kuvailtuna?”. Yhtä selkeää sijoitusstrategiaa ei ollut, eniten mainintoja sai ”osta ja pidä” -strategia. Näitä mainintoja tuli yhteensä 13

kappaletta. Vastajailla oli hyvin erilaisia lähestymistapoja sijoittamiseen, sijoitustuotteista mainittiin mm. passiiviset indeksirahastot, etf-rahastot, metsä, korot, osinkoa tuottavat osakkeet, vertaislainaus, asuntosijoittaminen, oman yrityksen arvon kasvattaminen ja yrityksen myyminen pois, sekä sijoittaminen taiteeseen ja kultaan.

” Matalariskinen ennustettavaa kassavirtaa tuottava "kivijalka", muutoin high risk = high reward.” Mies, 35-44 vuotta.

”Sijoitusasuntojen vuokratulot pääosassa. Pienessä määrin rahastosijoituksia. Asunnot korkealla velkavivulla, ja 15v laina ajoilla. Vuokra kattaa juuri lyhennykset ja kulut, verot maksan ansiotuloista.” Nainen, 35-44 vuotta.

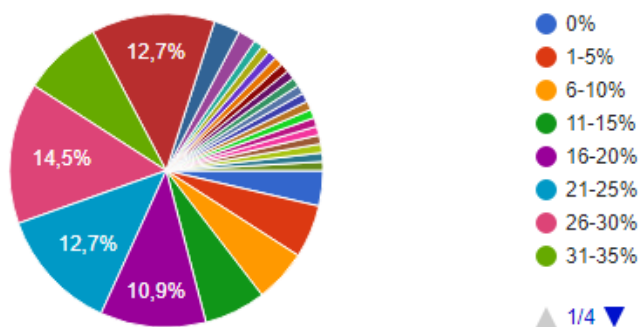
” Pohjasalkku on nyt n. 200 k€. Joka kuun nettopalkasta n. 32% eli 1.000 € kk-säästönä matalakuluiisiin ETF:iin hyvällä hajautuksella, ja sen lisäksi n. 5.000-7.000 €/vuosi vuosibonuksia yms. yllätyspotteja könttäsjoituksina suoriin osakeomistuksiin. Sijoitusasunnon vuokratulot käytän elämiseen.” Mies, 35-44 vuotta.

” Sijoittaminen asuntoihin vivulla ja omalla työllä, osakkeisiin vakaisiin osingonmaksajiin, erilaiset korkotuotteet lisänä. Isoin varallisuuden kerryttäjä ollut osakkuus kasvuyhtiössä josta tehty jo exit.” Nainen, 35-44 vuotta.

Kysymys 12 kuului ”Montako prosenttia nettotuloista keskimäärin menee kuukaudessa säästöön ja sijoituksiin?”. Tässä kysymyksessä kysyttiin siis säästämisasteesta. Kysymys oli pakollinen, ja vastausvaihtoehdot oli jaettu valmiisiin ryhmiin, mutta mukana oli myös avoin vastausvaihtoehto. Alla olevassa kuvaajassa näkyy sektoreittain vastaukset. Säästämisaste on taloudellisesta riippumattomuutta tavoiteltaessa tärkeä, ja yleensä säästämisprosentit ovatkin korkeita.

12. Montako prosenttia nettotuloista keskimäärin menee kuukaudessa säästöön ja sijoituksiin?

107 vastausta

Vastaajista vain neljä kappaletta vastasi, etteivät säästä nettotuloista ollenkaan. Näistä neljästäkin kaksi oli jo taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneita. Kuusi vastaajaa, eli 5,5% vastaajista säästi 1-5% nettotuloistaan, ja sama määrä, eli 6 vastaajaa säästi 6-10% nettotuloistaan. 7 vastaajaa säästi 11-15%, 11 vastaajaa säästi 16-20% ja 14 vastaajaa säästi 21-25% nettotuloistaan.

Kun mennään suurempiin vastaajaryhmiin, suurin ryhmä muodostui vastaajista, jotka säästivät 26-30% nettotuloistaan, heitä oli 16 kappaletta, eli 14,5% vastaajista. Kahdessa ryhmässä oli 11 vastaajaa, eli sekä 16-20% säästäviä, että 36-40% säästäviä.

Valmiit vastausvaihtoehdot tähän kysymykseen säästöprosentista olivat välillä 0-40%. 82 vastaajaa oli löytänyt tältä väliltä oman säästöprosenttinsa. Osa vastaajista säästi yli 40% tuloistaan, ja melkein kaikkien avoimen vastauksen antaneiden säästöprosentti oli yli 40%. Suurin mainittu säästöprosentti oli peräti 90%.

Tämän vastauksen mukaan myös taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneet säästävät edelleen tuloistaan. Vain kaksi taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneista vastaajista ei säästänyt ollenkaan, muilla taloudellisen riippumattomuuden jo saavuttaneista säästöprosentit vaihtelivat suuresti. Suurin säästöprosentti oli taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneilla oli 60%.

Suomalaiset eivät kansakuntana ole viime vuosina olleet kovin säästäväisiä. Vuonna 2018 säästämisaste nousi niukasti positiivisen puolelle ollen 0.6%, mutta sitä ennen se oli monta vuotta negatiivinen (Kotitalouksien säästämisaste). Kun peilaa taloudellista riippumattomuutta tavoittelevien säästämisasteita tätä taustaa vasten, on ero muiden suomalaisten säästämistottumuksiin erittäin suuri.

Kysymys 13 ”Kuinka suuren summan säästät ja sijoitat vuodessa?”. Tässä kysymyksessä kysyttiin suoraan säästösummaa. Tähän kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista, numeraalisia vastauksia tuli yhteensä 61 kappaletta. Kaikki eivät säästäneet, joten osalla vastaus oli 0 euroa. Heillä, jotka säästivät, vuosittainen säästösumma vaihteli 500 euron ja 100 000 euron välillä. Säästösummat olivat monella vastaajista suuria, mutta osa laski säästämiseksi myös asuntolainan, tai sijoituslainan lyhennykset.

Eniten mainintoja sai 10 000 euroa (8 vastaajaa) ja toiseksi eniten 6000 euroa (5 vastaajaa). Säästäjät voi jakaa karkeasti kolmeen ryhmään säästösummien mukaan. Itse summiin mentäessä 0-9999 euroa vuodessa säästäviä oli 22 kappaletta. 10 000-19 999 euroa säästäviä oli 25 kappaletta ja yli 20 000 euroa säästäviä oli 14 kappaletta. Miesten säästösummat ovat suurempia, kuin naisten säästösummat.

Säästettävät summat ovat huomattavan suuria, kun verrataan summia esimerkiksi vuonna 2018 yksityisellä sektorilla työskennelleen suomalaisen mediaaniansioon, joka oli 3278 euroa kuukaudessa (Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten mediaaniansio on 3278 euroa vuonna 2018). Osa vastaajista on ollut siis erittäin hyvätulaisia. Joukossa on ollut myös paljon keskituloisiakin henkilöitä, joiden korkea säästämisaste osittain selittää korkeat säästösummat.

Kysymys 14 oli ”Missä säästö- ja sijoituskohteissa sinulla on varallisuutta?”. Tähän oli listattuna valmiina vaihtoehtoina säästötili, käyttötili, rahastot, oma asunto, osakkeet, sijoitusasunto ja joukkolaina. Lisäksi oli avoin vaihtoehto, johon pystyi itse kirjoittamaan. Tämä kysymys oli sama, kuin Nordean teettämässä tutkimuksessa ”Naisten suhtautuminen sijoittamiseen”. Nordean tutkimukseen vastasi 1065 miestä ja naista vuonna 2018. Nordean tutkimuksessa ikäjakauma oli painotettu edustamaan suomalaisia iän, sukupuolen ja asuinalueen mukaan. (Naisten suhtautuminen sijoittamiseen.)

Nordean säästämistä käsittelevän tutkimuksen mukaan suomalaisten varallisuus on enimmäkseen säästö- ja käyttötileillä (62% vastaajista), rahastoja omisti 57% vastaajista ja oman asunnon 52% vastaajista. Osakkeita oli 36% vastaajista ja sijoitusasunnon omisti 13% vastaajista. (Naisten suhtautuminen sijoittamiseen.)

Nordean tutkimuksen vastaukset poikkesivat jonkin verran taloudellista riippumattomuutta tavoittelevien henkilöiden tutkimuksesta. Suurin ero oli osakkeiden ja rahastojen omistuksessa, sillä taloudellista riippumattomuutta tavoittelevista peräti 73% omisti osakkeita ja 60% rahastoja. Säästötilillä piti varoja suunnilleen sama määrä, kuin Nordeankin tutkimuksessa, eli 59%. Käyttötileillä oli varoja noin 49% vastaajista. 56% oli oma asunto, ja 34% omisti sijoitusasunnon. Noin 8% omisti joukkolainoja. Yksittäisiä mainintoja sai mm. kryptovaluutat, metsä, mökki, S-osuudet, vertaislainat, oma firma, listaamattomat osakkeet, start-up osakkeet, strukturoidut tuotteet, ja high yield lainat.

Suurin ero Nordean sijoittamista käsittelevän tutkimuksen ja taloudellista riippumattomuutta käsittelevän kyselyn kesken on siis osakkeiden omistuksessa. Kun Nordean kysymykseen vastanneista 36% oli osakkeita, peräti 78% taloudellista riippumattomuutta käsittelevään kyselyyn vastanneista oli omistuksissaan suoria osakkeita. Myös sijoitusasunnon omistajuudessa oli eroja, sillä Nordean tutkimuksessa 13% omisti sijoitusasunnon, kun taas taloudellisen riippumattomuuden tutkimuksessa noin 34% vastasi omistavansa sijoitusasunnon.

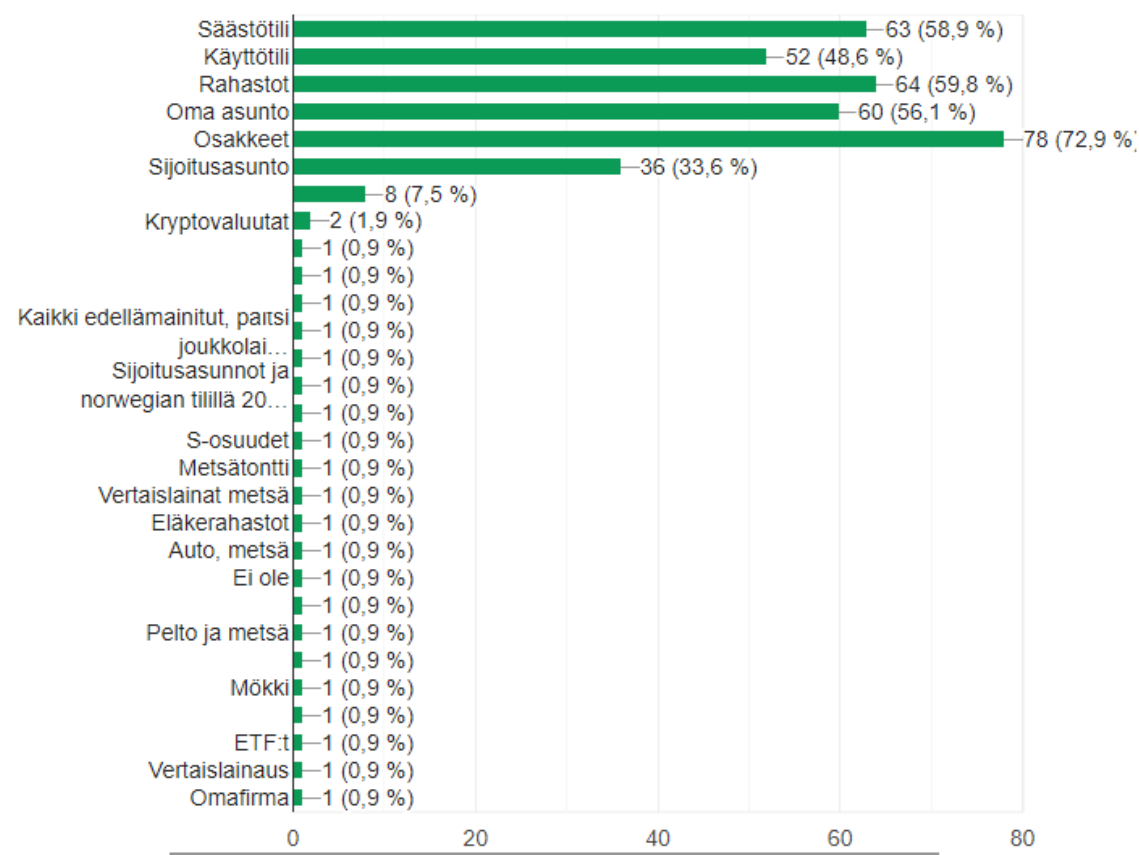
Voi päätellä, että taloudellista riippumattomuutta tavoittelevat ottavat suurempaa riskiä omaisuuden allokoinnissa, kuin keskiverto suomalaiset. Tästä kysymyksestä näkee myös, että taloudellista riippumattomuutta tavoittelevilla varat on jaettu useampaan sijoituskohteeseen, kuin keskiverto suomalaisella, ja sijoituksille haetaan isompaa tuottoa.

Tilitalletukset ovat riskittömin varallisuuden muoto, mutta tuotto on nykyisessä nollakorko ympäristössä pieni. Silti tilitalletukset ovat edelleen Nordean tutkimuksen mukaan suomalaisten yleisin keino säilöä ylimääräistä rahaa. Osakesijoittamista pidetään enemmän riskiä sisältävänä sijoitusmuotoa, mutta vuotuinen tuotto prosenttikin on suurempi, keskimäärin osakkeisiin sijoittava voi odottaa inflaation huomioiden vuosittain tuottoa noin 5,1% (Dimson E, Marsh P & Staunton M.). Taloudellista riippumattomuutta tavoittelevilla on myös talletuksia tileillä, mutta korkeariskisemmät tuotteet, kuten osakkeet, sekä sijoitusasunnot, ovat kiinnostaneet heitä huomattavasti enemmän, kuin keskiverto suomalaisia.

14. Missä säästö- ja sijoituskohteissa sinulla on varallisuutta?

107 vastausta

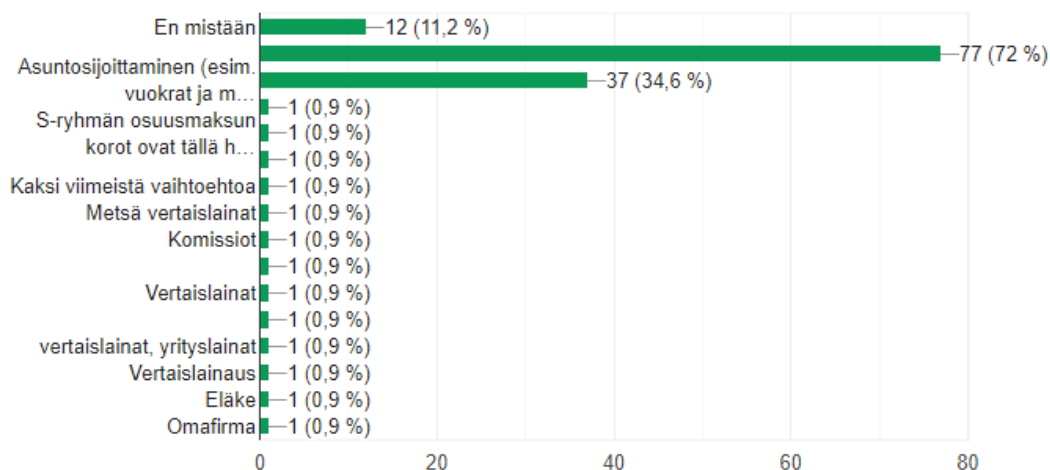

Säästetty ja sijoitettu varallisuus voi tuottaa passiivista tuloa, kuten osinkoja, vuokratuottoa tai korkoja. Kysymyksessä nro 15 kysyttiin ”Mistä tällä hetkellä saat passiivisia tuloja?”. Osingoista ja vuokrasta tulee siis tasaista kassavirtaa, joilla voi kattaa kulutusmenoja.

Valmiita vastausvaihtoehtoja oli tässä kysymyksessä kolme, lisäksi oli avoin vastausvaihtoehto. Noin 11% vastaajista ei saa tällä hetkellä passiivisia tuloja mistään, noin 72% saa tuloja osakkeista ja rahastoista (osingot ja myyntivoitto), ja noin 35% saa tuloja asuntosijoittamisesta (esim. vuokrat ja myyntivoitto). Yksittäisiä vastauksia saivat myös vertaislainat, maan vuokraus, yrityslainat, komissiot, S-ryhmän osuusmaksujen korot, sekä oman asunnon vuokraus.

15. Mistä saat tällä hetkellä passiivisia tuloja?

107 vastausta

Kysymys 16 käsitteli velan käyttöä sijoittamisen apuna. ”Käytätkö velkavipua tällä hetkellä sijoituksissasi? (Oman asunnon lainaa ei tässä lasketa mukaan.)” Tämä kysymys oli pakollinen, eli vastauksia tuli 107 kappaletta.

Suurin osa vastaajista, eli 59% ei käytä lainaa sijoittamisen apuna. Asuntosijoittamisessa 30% vastaajista käyttää lainaa ja osake- ja rahastosijoittamisessa noin 10% käyttää lainaa. Viime vuosina lainaraha on ollut halpaa, sillä korot ovat matalalla. Velan käyttö lisää sijoituksissa riskiä, mutta velalla pystytään nostamaan oman pääoman tuottoa.

Kysymys 17 kuului: ”Jos käytät velkavipua, mikä on prosentteina velkavipusi määrä, kun suhteutetaan sitä koko varallisuuteen?” Tähän kysymykseen ei ollut pakko vastata, vastauksia tuli 35 kappaletta ja vastausten kirjo oli laaja. Vastaajilla oli sijoituksiin otettua velkaa suhteessa varallisuuteen 3%-150%. Tässä yleisin vastaus (8 vastaajaa) oli 50%, eli velan suuruus on noin puolet koko varallisuuden suuruudesta. Velan määrä suhteessa varallisuuteen oli 8 vastaajalla joko 24% tai alle sen, 7 vastaajalla 25-49% ja 13 vastaajalla 50-74%.

Tilastokeskus käyttää suurien velkojen raja-arvona kotitalouksilla 75%, eli tällöin velkojen määrä suhteessa kokonaisvarallisuuteen on joko 75% tai ylittää tämän raja-arvon (Tilastokeskus). Taloudellista riippumattomuutta käsittelevässä tutkimuksessa tähän kysymykseen vastanneista 8 vastaajaa kuuluu tähän ryhmään. Velkarahan käyttö sijoittamiseen voi nousta ongelmaksi esimerkiksi silloin, jos korkotaso nousee. Tällöin liikkuviin korkoihin sidottujen lainojen korot nousevat, ja sijoittaja joutuu maksamaan lainasta enemmän korkoa lainan antajalle.

35 vastaajasta suurin osa tähän kysymykseen vastanneista oli asuntosijoittajia, heitä oli 14 kappaletta. 7 vastaajaa sijoitti osakkeisiin ja rahastoihin velalla, ja loput vastaajista käyttivät velkaa sekä asunto- että osakesijoittamisessa. Velan määrässä ei ollut suurta eroa eri sijoitusinstrumenttien suhteen.

Velalla sijoittaminen lisää riskiä, mutta riskitaso on hyvin erilainen eri henkilöillä. Jos vedetään tämän ja edellisen kysymyksen vastauksia yhteen, voi sanoa, että suurin osa, eli 59% kyselyyn vastanneista ei käytä sijoituksissaan velkavipua. Osalla velkaa on kuitenkin käytössä, ja muutamalla vastaajista ylittyy suurien velkojen raja.

4.6 Pohtivat kysymykset

Viimeisenä on kaksi pohtivampaa kysymystä, jossa vastaajat voivat kertoa kulutuskäyttäytymisestään hieman enemmän. Viimeisessä kysymyksessä selvitettiin, mitkä asiat ovat tärkeimpiä ottaa huomioon säästettäessä.

Toiseksi viimeinen, eli 18. kysymys kuului, että "Oletko joutunut luopumaan jostain (esim. haaveesta tai tavarasta) taloudellisen riippumattomuuden tavoitteen takia? Jos olet, niin mistä?" Koska monen taloudellisen riippumattomuuden tavoittelijan säästöaste on korkea, tällä kysymyksellä haluttiin ottaa selville, että koetaanko säästäminen uhrauksena.

Tähän kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista ja siihen vastasi 74 henkilöä. Peräti 41 vastaajista oli selkeästi sitä mieltä, että ei joudu luopumaan mistään tärkeästä tavoitteensa takia. Näissäkin joissain vastauksissa mainitaan asia, jota on jouduttu vähentämään, mutta säästötavoite koetaan tärkeämmäksi, kuin rahan kuluttaminen tässä hetkessä.

"En oikeastaan. Olen vain päättänyt että haluan tätä enemmän kuin milloin mitään turhuutta."
Nainen, 35–44 vuotta.

"En koe joutuneeni luopumaan mistään, vaan päinvastoin, kun varallisuus karttuu mahdollisuudet lisääntyvät." Mies, 25–34 vuotta.

Niiden vastauksissa, joissa jostain on luovuttu säästämisen takia, kahdeksassa kommentissa mainitaan, että vastaaja on vähentänyt pieniä ostoksia, kuten kulutustavaroita. Matkustelun säästökohteena mainitsee kuusi vastaajaa ja auton kolme vastaajaa.

"Kyllä. Paljostakin. Kampaajat, kosmetologit, ravintolaillat, parempi auto, uudemmat vaatteet ym. En koe kärsineeni, mutta ilman säästötavoitetta olisin varmasti panostanut enemmän itseeni." Nainen, 35-44 vuotta.

Kahdessa kommentissa mainitaan ekologisuus, eli säästäminen ja kulutuksen vähentäminen nähdään myös ympäristötekona.

”Vähentämään heräteostoksia ja mielitekojen shoppailua. Ympäristö ja kukkaro kiittää!”
Nainen, 25-34 vuotta.

Kysymys 19 kuului: ”Mikä on mielestäsi tärkein asia, mikä kannattaa ottaa suunnitelmissa huomioon, jotta saavuttaa taloudellisen riippumattomuuden?”. Tähän kysymykseen ei ollut pakko vastata, vastaajia oli 83 kappaletta. Tässä vastaukset olivat samankaltaisia, korostettiin pitkäjänteisyyttä, suunnitelmissa pysymistä, ja riittävää säästöastetta.

”Kuukausittainen/vuosittainen säästöaste pitää olla riittävä, mutta ei silti saisi vetää itseään liian ahtaalle, koska elämän pitää silti olla elettävää, vaikka tavoitteena olisikin leppoisat eläkepäivät jo ennen eläkeikää. Tulotason ja menoihin sekä sijoitushorisonttiin liittyvien realiteettien tunnustaminen olisi paikallaan monelle kitsastellen säästäville ja sijoittaville. Toisaalta, jos taloudellinen riippumattomuus on henkilölle itselleen tavoitteena tärkeä, niin sitä varten pitää tarvittaessa myös olla valmis uhrautumaan siinä arjessa. Kulutanko nyt vai myöhemmin?” Mies, 35-44 vuotta.

”Realismi. Aika- ja varallisuusarvioissa pitää olla oikeasti realistinen. Toisaalta, pitää tavoitella asioita. Hyvää tuottoa jne. Tämä kaikki onnistuu laskemalla ja opiskelemalla.” Nainen, 25-34 vuotta.

”Menojen pitää olla pysyvästi pienempiä kuin tulojen. Ylimääräinen on sijoitettava kustannustehokkaasti korkeatuottoisiin kohteisiin hajautusta unohtamatta. Lopeta materiasta haaveilu. Statussymbolit ovat naurettavia. Onnellisuuden voi saavuttaa ihan muilla asioilla.” Mies, 25-34 vuotta.

”Fokus. Eli mieti mitä ihan oikeasti haluat ja miksi. Mieti ja laske eri skenaariot auki niin saat aika selkeät askelmerkit. Tämä pätee elämän pienimpiinkin valintoihin. Jos tavoite lipuu kauemmas niin kannattaa pysähtyä miettimään onko sittenkin tehnyt valintoja joissa priorisoi jotain muuta - sekin on ihan ok! Silloin kannattaa olla rehellinen itselleen ja vaihtaa tavoitetta.” Nainen, 35-44 vuotta.

4.7 Yhteenveto kyselystä

Kyselyn perusteella voi sanoa, että vaikka kyse varmasti on vielä marginaalisesta ryhmästä, on Suomessakin taloudellisen riippumattomuuden tavoittelu ottanut hyvin tulta alleen. Monet kyselyyn vastanneista tuntevat taloudellisen riippumattomuuden takana olevia teorioita ja ovat niiden avulla laskeneet itselleen sopivan säästösumman. Suurin osa tavoittelijoista on vielä nuoria, ja vasta pitkän säästömatkan alussa, mutta kyselyn perusteella löytyi monia, jotka ovat jo pidemmällä. Vaikka kysely oli melko suppea, ovat tulokset samassa linjassa

opinnäytetyössä apuna käytettyjen tutkimusten kanssa, joten tulokset vaikuttavat luotettavilta.

Tekemäni tutkimuksen perusteella voi sanoa, että Suomessa taloudellista riippumattomuutta tavoitteleva on yleisimmin alle 45-vuotias, työssäkäyvä henkilö. Kyselyssä ei kysytä vuosiansioita tai säästöissä olevaa summaa. Osa vastaajista puhuu suoraan säästämistään summista, joten näistä voi päätellä, että ainakin osa vastaajista on hyvätulaisia. Silti taloudellinen riippumattomuus ei ole mahdottomuus keski- tai pienituloisellekaan, sillä tavoitteen saavuttaminen perustuu säästöasteeseen ja kulutukseen.

Kyselyn perusteella voi sanoa, että taloudellista riippumattomuutta tavoitteleva on Suomessa yhtä suurella todennäköisyydellä nainen, kuin mieskin. Suurena erona on kriittisen massan summa, eli naisten keskiarvo on 654 000 ja miesten 918 000 euroa, kaikkien vastaajien keskiarvo oli 784 000 euroa.

Suosituimmaksi strategiaksi tavoitteen saavuttamiseen nousi kyselyn mukaan osta ja unohda -strategia. Suosituimmat sijoitusinstrumentit ovat suorat osakkeet ja rahastot, sillä näistä passiivista tuloa sai 72 %, asuntosijoittamisesta passiivista tuloa sai kyselyn hetkellä 35% vastaajista.

Ilmiön tuoreutta Suomessa kuvaa aloitusvuosi, eli moni kyselyyn vastanneista on aloittanut taloudellisen riippumattomuuden tavoittelun vuonna 2017, ja suurin osa oli aloittanut 2010 luvulla. Motiiveiksi säästämislle mainittiin mm. yleisesti vapaus, tulevan eläkkeen epävarmuus, halu viettää enemmän aikaa lasten kanssa, luonnon suojelu kulutuksen vähentämisen kautta, terveydelliset syyt, sekä yleisesti tulevaisuuden epävarmuus.

Kyselyyn vastanneet taloudellisen riippumattomuuden saavuttaneet 10 henkilöä eroavat hiukan tätä tavoittelevista henkilöistä. Verrattuna koko joukkoon, he ovat muita keskimääräistä vanhempia ja paremmin koulutettuja. Kriittisen massan summa oli keskiarvoltaan 1 200 000. Sijoitusinstrumenteissa toistuivat samat instrumentit, kuin muillakin vastanneilla. Myös säästämisen motiivit olivat samanlaisia, kuin muilla vastanneilla. Mielenkiintoista on, että vaikka he ovat jo saavuttaneet taloudellisen riippumattomuuden, suurin osa, eli kahdeksan kymmenestä säästi edelleen.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten taloudellinen riippumattomuus saavutetaan. Monet taloudellista riippumattomuutta tavoittelevat ovat palkkatyössä, joten tavoite on kova, mutta ei mahdoton. Lehdissä on korostunut ”ryysyistä rikkauksiin” -tarinat, joissa kovalla velkavivulla sijoitetaan asuntoihin, eli oma riskinotto kyky vaikuttaa käytössä oleviin keinoihin. Opinnäytetyössä sen sijaan ei korostunut velkavivun käyttö, vaan suurin osa sijoitti ilman sijoitukseen kohdistuvaa velkaa.

Opinnäytetyön aihe lähti suoraan henkilökohtaisesta kiinnostuksesta aiheeseen ja kiinnostus on säilynyt läpi opinnäytetyön teon. Loppujen lopuksi taloudellisen riippumattomuuden saavuttaminen on yksinkertaista: taloudellisen riippumattomuuden tavoittaa pitämällä kulut alhaisina, säästöasteen korkeana, ja sijoittamalla tavoitteellisesti tuottaviin kohteisiin. Yksinkertaista, mutta silti vaikeaa, sillä tarvittava summa on suuri ja sijoitusaika on pitkä. Juuri pitkän sijoitusajan takia mielenkiintoinen aihe jatkotutkimukselle voisi olla taloudellisesti riippumattomuutta tavoittelevien matkan seuraaminen ja tutkimuksen toistaminen muutaman vuoden päästä.

Taloudellisesti riippumaton elämä kuulostaa helpolta. Kun kysyttiin säästämisen motiivia, vastauksissa toistui sana vapaus. Raha ei kuitenkaan takaa huoletonta elämää, sillä suuri omaisuus saattaa vaatia aktiivista omaisuuden hoitoa. Eli vaikka kyse olisi passiivisista tuloista, täytyy huolehtia, että omaisuutta on koko ajan tarpeeksi, jotta omaisuus riittäisi koko loppu elämäksi.

Keskeisenä motiivina säästämislle toistui tulevaisuuteen varautuminen. Suomen eläkejärjestelmää on muutettu viime vuosina ja tavoite eläkeikä on noussut varsinkin nuorilla lähelle 70 ikävuotta. Moni taloudellinen riippumattomuus-tutkimukseen osallistunut mainitsee syyksi säästää juurikin eläkkeeseen varautumisen ja huolestumisen tulevaisuudesta. Muita taustalla vaikuttavia syitä voivat olla myös nousujohdanteiset pörssit, eli pörssikurssit ovat nousseet pieniä pomppuja huomioimatta sekä maailmalla, että meillä jo vuodesta 2009, eli finanssikriisin lopusta lähtien. Pörssikurssien nousu on saattanut omalta osaltaan lisätä kiinnostusta sijoittamiseen.

Lähteet

Painetut

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi: Helsinki

Knüpher S, Puttonen V. 2017. Moderni rahoitus. Alma Talent: Helsinki.

Majasalmi T. 2012. Totuus taloudestasi. Talentum Media: Helsinki.

Sähköiset

Bengen W. 1994. Determining Withdrawal Rates Using Historical Data. Journal of Financial Planning. Viitattu 23.8.2018. <http://www.retailinvestor.org/pdf/Bengen1.pdf>

Bernard T. 2015. New Math for Retirees and the 4% Withdrawal Rule. The New York Times. Viitattu 30.8.2018. <https://www.nytimes.com/2015/05/09/your-money/some-new-math-for-the-4-percent-retirement-rule.html>

Cooley, Philip L., Carl M. Hubbard, and Daniel T. Walz. 1998. "Retirement Savings: Choosing a Withdrawal Rate That Is Sustainable." Viitattu 18.3.2019. https://www.researchgate.net/publication/228707593_Sustainable_withdrawal_rates_from_our_retirement_portfolio

Dimson E, Marsh P & Staunton M. Credit Suisse Global Investments Yearbook 2018. Viitattu 29.7.2019 <https://www.credit-suisse.com/.../2018/02/giry-summary-2018.pdf>

Danske Bank. Viitattu 17.3.2019. <https://danskebank.fi/sinulle/artikkelit/2018/02/kasvaako-suomessa-ensimmaeinen-fire-sukupolvi>

Eronen E. 2017. Matka Espanjaan avasi silmät: Harri, 28, kasvattaa omaisuuttaan arjen säästökikoilla ja etenee kohti unelma. Taloussanomat. Viitattu 18.6. 2018. <https://www.is.fi/taloussanomat/oma-raha/art-2000005257843.html>

Heikinheimo H. Korkea korolle-ilmio. Sijoittaja.fi. Viitattu 22.8.2018. <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>

Huotari M. 2018. Kuka on oikeasti varakas? Ekonomilehti. Viitattu 22.8.2018. <https://www.ekonomilehti.fi/kuka-oikeasti-varakas/>

Hurmerinta M. 2017. Sijoittaja, tavoitteletko korkeaa kassavirtaa? Kauppalehti. Viitattu 3.11.2019. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/sijoittaja-tavoitteletko-korkeaa-kassavirtaa-ala-unohda-tuottoa-jakavia-etfia/f5f81576-73b7-319b-a9f7-b808a6b69bd8>

Kotitalouksien säästämistä. Findikaattori. Viitattu 4.4.2019. <https://findikaattori.fi/fi/115>

Kvalitatiivinen tutkimus. Tilastokeskus. Viitattu 3.11.2019. https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html

LähiTapiola. Suomalainen tarvitsee taloudelliseen riippumattomuuteen yli 2 miljoonaa euroa. Viitattu 30.7.2019. <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1310392113081>

Mr Money Moustache. Viitattu 19.4.2019. <https://www.mrmoneymustache.com/2012/01/13/the-shockingly-simple-math-behind-early-retirement/>

Naisten suhtautuminen sijoittamiseen. Nordea. Viitattu 18.6.2017. <https://mb.cision.com/Public/434/2541525/baf3bfccafc59e45.pdf>

Nuoret, raha ja sijoittaminen. Nordea. Viitattu 21.4.2019. <https://mb.cision.com/Public/434/2758892/960c24c997c26777.pdf>

Osinkojen verotus. Veronmaksajien Keskusliitto. Viitattu 18.3.2019. <https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/Osinkojen-verotus/>

Oksaharju J. 2015. Miten rakennetaan sään ja suhdanteen kestävä osinkosalkku? Luettu 11.6.2018. <https://blogi.nordnet.fi/miten-rakennetaan-saan-ja-suhdanteen-kestava-osinkosalkku/>

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten mediaaniansio on 3278 euroa vuonna 2018. Tilastokeskus. Viitattu 4.11.2019. https://www.stat.fi/til/yskp/2018/yskp_2018_2019-06-26_tie_001_fi.html

Julkaisemattomat lähteet

Vikman M. 2017. Rahapodi, jakso 72. 35-vuotiaana eläkkeelle? Kuunneltu 29.8.2018. <https://soundcloud.com/rahapodi/jakso-72-35-vuotiaana-elakkeelle>

Taulukot

Taulukko 1: : Salkun varojen riittävyys vuosina, kun ensimmäisenä vuonna nostetaan 4% varoista ja nostoprosenttia muutetaan inflaation mukaan. Viitattu 23.8.2018.
<http://www.retailinvestor.org/pdf/Bengen1.pdf>

Taulukko 2: Ensimmäisen vuoden nosto 5%, varoista 50% osakkeissa. Viitattu 23.8.2019.
<http://www.retailinvestor.org/pdf/Bengen1.pdf>

Taulukko 3: Varojen riittävyys eri nostoprosenteilla ja eri allokaatioilla. Viitattu 23.8.2018.
<http://www.retailinvestor.org/pdf/Bengen1.pdf>

Taulukko 4: Portfolion onnistumisprosentit eri ajanjaksoilla ja eri allokaatioilla. Viitattu 18.3.2019.
https://www.researchgate.net/publication/228707593_Sustainable_withdrawal_rates_from_our_retirement_portfolio

Taulukko 5: Salkun jäljellä oleva arvo. Viitattu 18.3.2019.
https://www.researchgate.net/publication/228707593_Sustainable_withdrawal_rates_from_our_retirement_portfolio

Taulukko 6: Säästöaste ja säästämiseen kuluva aika. Viitattu 19.4.2019.
<https://www.mrmoneymustache.com/2012/01/13/the-shockingly-simple-math-behind-early-retirement/>